

Sociální sítě v životě studentů sociální pedagogiky

Veronika Bílá

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Veronika Bílá**
Osobní číslo: **H17892**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Sociální sítě v životě studentů sociální pedagogiky**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti komunikace na sociálních sítích, sociálního kapitálu a období střední dospělosti.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1318-5.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.

KOŽÍŠEK, Martin a Václav PÍSECKÝ. Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním na internetu. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5595-3.

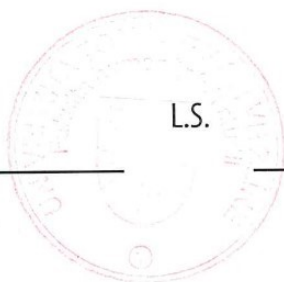
VYMĚTAL, Jan. Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2614-4.

VYBÍRAL, Zbyněk. Psychologie komunikace. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-998-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Eva Šalenová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **4. října 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 2.4.2020

*1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;
(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.*

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, ušije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce s názvem Sociální sítě v životě studentů sociální pedagogiky pojednává o tom, jak studenti využívají ve svém životě sociální sítě a ostatní chatovací aplikace. Dále se snaží nahlédnout do problematiky možné závislosti na sociálních sítích.

Práce je členěna do části teoretické a části praktické. V teoretické části je kapitola věnována komunikaci, vymezení pojmu a druhům komunikace. V další kapitole jsou popsána specifika, výhody a nevýhody elektronické komunikace. Třetí kapitola popisuje jednotlivé nejpopulárnější sociální sítě, včetně historie a v poslední kapitole je věnována termínu netolismus.

V praktické části je popsán samotný výzkum, výzkumné cíle a výzkumné otázky. Poté jsou interpretovány a analyzovány výsledky dotazníkového šetření

Klíčová slova: sociální sítě, komunikace, elektronická komunikace, netolismus.

ABSTRACT

This bachelor's thesis titled *Social Networks in the Lives of Social Pedagogy Students* focuses on how students use social networks and messaging platforms in their lives, while trying to gain insight into a possible negative consequence of the use of social networks - getting addicted to them.

The study is split into a theoretical and a practical part. The first chapter in the theoretical part is dedicated to communication, defining the term, as well as the various kinds of communication. The second chapter explains the specifics of electronic communication and its advantages and disadvantages. The next chapter describes the social networks and communication platforms themselves including their origin and brief history. The final chapter of the theoretical part addresses the Internet addiction disorder (IAD).

In the practical part, an overview of the research method, objective and questions are provided. The answers are then represented in graphs and analysed.

Keywords: social networks, social media, communication, electronic communication, internet addiction disorder, IAD

Ráda bych poděkovala zejména mé vedoucí práce Mgr. Evě Šalenové za odborné vedení a trpělivě a ochotně poskytované cenné rady a připomínky.

Dále bych chtěla poděkovat všem mým blízkým za jejich podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

I	TEORETICKÁ ČÁST	10
1	KOMUNIKACE	11
1.1	DRUHY A FORMY KOMUNIKACE	11
2	ELEKTRONICKÁ KOMUNIKACE	14
2.1	KLADY A ZÁPORY ELEKTRONICKÉ KOMUNIKACE	15
2.2	FORMY ELEKTRONICKÉ KOMUNIKACE	15
2.3	JAZYK A SPECIFIKA ELEKTRONICKÉ KOMUNIKACE	16
3	SOCIÁLNÍ SÍTĚ	18
3.1	ČESKÉ A ZAHRANIČNÍ SOCIÁLNÍ SÍTĚ	19
3.1.1	Facebook	19
3.1.2	Instagram	20
3.1.3	LinkedIn	21
3.1.4	SnapChat	21
3.1.5	Twitter	22
3.1.6	Youtube	22
3.1.7	Viber	23
3.1.8	WhatsApp	23
3.2	TYPOLIE UŽIVATELŮ SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	23
4	ONLINE ZÁVISLOST – NETOLISMUS	25
4.1	JAK SE POZNÁ ZÁVISLOST?	27
4.2	JAK SE DÁ ZÁVISLOST LÉČIT?	28
II	PRAKTICKÁ ČÁST	29
5	VÝZKUM	30
5.1	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	30
5.2	VÝZKUMNÉ CÍLE	30
5.3	VÝZKUMNÝ SOUBOR	31
5.4	METODA SBĚRU DAT	31
6	ANALÝZA VÝZKUMU	33
6.1	ANALÝZA JEDNOTLIVÝCH ODPOVĚDÍ	35
6.2	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ	50
6.3	DOPORUČENÍ PRO PRAXI	53
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	55
	SEZNAM OBRÁZKŮ	59
	SEZNAM TABULEK	60
	SEZNAM GRAFŮ	61
	SEZNAM PŘÍLOH	62

ÚVOD

Sociální sítě se v posledních letech staly součástí života nás všech. Sociální sítě a různé komunikační platformy se těší velké oblibě a využívají je všechny věkové kategorie. Jejich užívání však sebou přináší i jistá rizika, a to především závislost.

Bakalářská práce se zabývá užíváním sociálních sítí a komunikačních platforem v životě studentů sociální pedagogiky. Téma bylo vybráno z důvodu jeho aktuálnosti a také proto, že kdo jiný než sociální pedagogové by měli o této problematice vědět lépe. Právě sociální pedagogové mohou ovlivňovat to, jak děti tráví volný čas, a zároveň se mohou při své práci setkat i s problematikou závislosti.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se věnuje komunikaci jako takové, druhá kapitola se věnuje elektronické komunikaci, která má svá specifika. Třetí kapitola se zabývá jednotlivým nejznámějším sociálním sítěmi a jejich historií a poslední čtvrtá kapitola se věnuje závislosti na sociálních sítích.

Cílem naší práce je prohloubení znalostí o sociálních sítích a také zjištění, zda lidé mají povědomí o tom, že se velmi lehce mohou stát závislými.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KOMUNIKACE

Než se začneme zabývat sociálními sítěmi, musíme se zaměřit také na komunikaci, bez které není možné sociální kontakt provozovat. Samotné slovo pochází z latinského slova *communicatio* (sdělení, sdílení), které je odvozeno ze slova *communicare* (sdílet, svěřovat, stýkat se). (Rejzek, 2012).

Samotná komunikace je předmětem studia mnoha oborů, např. psychologie, sociologie, politologie. Z velkého množství definic jsme vybrali jednu. Ve slovníku sociologických pojmů, je komunikace definována jako „Výměna významů mezi jedinci pomocí společného systému symbolů. Je to proces přenosu informací“ (Jandourek, 2012, str. 127).

Celý náš život je naplněn komunikací, komunikuje každý člověk. Komunikace je klíčovým prvkem ke sdílení informací. Je to proces předávání informací od člověka ke člověku a navíc upevňuje společenské vztahy, protože člověk je společenský tvor. Díky komunikaci také navazujeme kontakty, udržujeme mezilidské vztahy – bez mezilidských vztahů by člověk nebyl šťastný. Komunikace jako taková je velmi důležitá v životě každého člověka ať už v rodině, ve společnosti, v práci, ve volném čase. Schopnost dobře komunikovat je také klíčem k úspěchu v životě. Někteří mají schopnost komunikovat již vrozenou, někteří si ji mohou osvojit výchovou nebo vzděláním. K dobré komunikaci však nestačí jen ovládat řeč, je potřeba také umět navazovat a udržovat kontakt, je potřeba umět mluvit poutavě, zajímavě, je potřeba umět také přesvědčovat, vysvětlovat, je potřeba umět mluvit se všemi – s mladými i starými nebo s cizími lidmi apod. (Bednaříková, 2006).

„Kdo dovede komunikovat a dobře mluvit, řeší snadněji své problémy“ (Bednaříková, 2006, str. 12).

1.1 Druhy a formy komunikace

Nyní se zaměříme na druhy komunikace a na její funkce. Jedno ze základních dělení, které se vyskytuje, je dělení na:

- Komunikaci verbální – komunikace slovy.
- Komunikaci neverbální – komunikace mimoslovně. Do neverbální komunikace můžeme zařadit vzdálenost – proxemika, doteky – haptika, mimika – výraz lidské tváře, gestika - gestikulace, kinezika – pohyby.
- Komunikace činy – aktivitou, jednáním, chováním.

Dále můžeme komunikaci rozdělit také na:

- Přímou a nepřímou, kdy přímá je rozhovor tváří v tvář a nepřímá komunikace je např. telefonování.
- Jednostrannou a dvoustrannou, zde se jedná o to, zda je to monolog nebo dialog.
- Se zpětnou vazbou a bez zpětné vazby, záleží na tom, zda se dají přijímat reakce druhé strany.
- Párová, skupinová, hromadná – ta se odvíjí od počtu účastníků.
- Masová - tato komunikace je specifická – jedná se o komunikaci nepřímou a bez zpětné vazby (televize a rozhlas).

Každá komunikace má také nějaký účel, nějakou funkci. Komunikace má většinou více funkcí a jednotlivé funkce se se mohou prolínat. Podle funkce můžeme rozdělit takto:

- Informační funkce – sdělování informací, předání zprávy
- Instruktivní funkce – udílet pokyny, návody, upozorňovat
- Přesvědčovací funkce – ovlivnit, přemluvit
- Zábavná funkce – potěšit, pobavit, rozesmát
- Exhibiční funkce – demonstrovat, upoutat pozornost

(Bednaříková, 2006).

Vybíral (2009) řadí mezi funkce komunikace i motivaci. Považuje to za latentní, skrytou funkci.

Každý z nás má motivaci komunikovat.

Podle motivace můžeme rozdělit na:

- Motivaci kognitivní – chceme něco sdělit, oznámit, podělit se o znalosti.
- Motivace zjišťovací a orientační – ptáme se z důvodu lepší orientace v tématu, zjišťujeme informace a postoje.
- Motivace sdružovací – z důvodu, že chceme navázat vztah, máme potřebu blízkého kontaktu.
- Motivace sebezpotvrzovací – tady si člověk zvyšuje sebedůvěru.
- Motivace adaptační – ukazujeme, jaké máme postavení ve společnosti.

- Motivace přesilová – potřeba uplatnit se, vyzdvihnout své přednosti.
- Motivace požitkářská – uvolnit se, rozptýlit se.
- Motivace existenciální – člověk má potřebu komunikovat, uspokojuje tím smysl života. Je potřeba k psychickému zdraví.

Pro účel této práce je důležitá komunikace verbální. Slovo verbální pochází z latiny, kdy verbum znamená slovo, jedná se o komunikaci, která je realizována prostřednictvím slov.

Je to forma, kdy pomocí zvuků (řeči) sdělujeme informace. Je to nejvyspělejší forma společenského styku. Do verbální komunikace spadá zvuková i písemná forma řeči.

V mezilidském styku je nejdůležitější jazyk, což je základ komunikačního systému. V jazyce se vyskytují výrazy spisovné i výrazy nespisovné. V jazyce se vyskytuje i dialekt a profesní mluva, což jsou výrazy používané v určitém prostředí.

Verbální komunikaci můžeme dále rozdělit na:

- Písemnou komunikaci – korespondence, email, zápis, sms.
- Mluvenou komunikaci - rozhovor, pohovor, instrukce.
- Přímou komunikaci – když se jedná o osobní kontakt.
- Zprostředkovanou komunikaci – telefonní kontakt, chat.
- Živou komunikaci – vystoupení politika.
- Reprodukovanou komunikaci – vystoupení v televizi.

(Bednaříková, 2006).

Co se týče sociálních sítí, bude se jednat o komunikaci psanou. I když se nejedná o tradiční psaný projev. Styl psaní na sociálních sítích má mnohé rysy mluveného projevu.

(Čmejrková, 2019).

2 ELEKTRONICKÁ KOMUNIKACE

Elektronická komunikace je od komunikace klasické odlišná.

Kopecký (2007) popisuje charakteristické znaky elektronické komunikace.

Elektronická komunikace je podle něj **otevřená a neřízená** – komunikuje se různými kanály a různými komunikačními kódy (jazyk, emotikony, akronyma) a nejsou dodržována komunikační pravidla – netiketa, i proto, že je **anonymní**. Dále je elektronická komunikace **hromadná** – mohou spolu komunikovat až tisíce uživatelů, je **časově a místně neomezená**, takto se dá komunikovat kdekoliv a s kýmkoliv, **závislá na technologickém zabezpečení a závislá na počítačové gramotnosti**.

Netiketa – neboli doporučení pro slušné chování na síti, které ale v praxi není dodržováno.

„Netiketa je jakási pomyslná sbírka pravidel a zásad, která by se měla dodržovat v internetovém světě. Slovo netiketa je odvozeno z anglického net (síť, častá zkratka pro internet) a slova etiketa. Je třeba si uvědomit, že v internetovém světě bychom se měli chovat podobně jako ve světě reálném, to je jako civilizovaní lidé“ (Kopecký, 2007, str. 11).

Elektronický svět nahrazuje svět papírový, tištěný, ale i reálný. Do doby příchodu počítačů bylo nemyslitelné, aby se dalo v psaném textu i editovat. Počítače nyní dokonce opravují gramatiku, můžeme mazat, přepisovat, kopírovat, vkládat např. obrázky, ale i vybrat velikost písmen. Navíc propojení počítačů sítěmi umožnilo lidem hovořit/psát si i na dálku, bez ohledu, kde se právě nacházíme. Formou elektronické komunikace lze komunikovat s kýmkoliv, kdykoliv a kdekoliv.

A jedná se o mluvenou nebo psanou komunikaci?

Úkolem mluveného slova je dynamicky, spontánně a bezprostředně reagovat na komunikační situace. Někdy to může být i pod tlakem. Navíc je mluvený projev doprovázený mimikou, gesty, pohyby. Oproti tomu psaný projev není pod tlakem, člověk si může odpověď promyslet a správně formulovat. Pro jazyk elektronické komunikace je typický průnik stylových rysů psanosti a mluvenosti. V elektronické komunikaci je tedy běžné střetávání psaného i mluveného slova a nepředpokládá se delší odmlka jednoho z účastníků. (Čmejková, 2019).

2.1 Klady a zápory elektronické komunikace

I když je elektronická komunikace v dnešní době také důležitá a má své klady a přínosy, přece jen stěží však nahradí osobní kontakt.

Podle Žemličky (2003) jsou klady elektronické komunikace tyto:

Rychlost, nízká cena, komunikace bez ohledu na vzdálenost, přístup k informacím, umožňuje pracovat z domu, umožňuje seznámení s novými lidmi, otevírá možnosti pro lidi s postižením – např. hluchoněmé a nevidomé.

Jako zápory autor uvádí:

Anonymita (bohužel to nahrává zločinu, deviantům, podvodníkům), chladnost a odlidštěnost, nadměrné užívání elektronické komunikace, informační záplava, data jdou zfalšovat. (Žemlička, 2003).

2.2 Formy elektronické komunikace

Elektronická komunikace se dá rozdělit na komunikaci **online a offline**.

Online komunikace je počítačově zprostředkovaná a můžeme ji rozdělit na:

- Synchronní komunikace probíhá v reálném čase, kdy komunikující jsou přítomni a připojeni k internetu ve stejný čas. Patří sem mobilní telefonie, rádio, Skype, chat, instant messaging (dříve ICQ, nyní Messenger, Whats App, Viber).
- Asynchronní komunikace znamená, že reakce na zprávu, odezva, není ihned, probíhá s určitým zpožděním, a to až tehdy, kdy se účastníci připojí k internetu. Mezi asynchronní komunikaci můžeme zařadit e-mail, sms, diskuzní fóra.

K online komunikaci lze zařadit i komunikace přes mobilní telefon, kdy telefonování je synchronní a sms asynchronní formu komunikace.

Mezi offline komunikaci patří, protože není zprostředkovaná počítačem, např. dopis, výukové programy. (Kopecký, 2007).

Jiné rozdělení uvádějí Rybka a Malý (2002) a to na komunikaci jednosměrnou, individuální, hromadnou.

- Jednosměrná komunikace jsou např. webové stránky, většinou slouží pro informování o produktu nebo službě. Je to sdílení informace mezi jedním účastníkem, ten který sděluje tuto informaci a neomezeným počtem účastníků.

- Individuální – u je např. rozhovor, telefonování, je to komunikace mezi dvěma účastníky.
- Hromadná – např. debatní skupina, kde se komunikace může účastnit velký počet lidí.

2.3 Jazyk a specifika elektronické komunikace

Elektronická komunikace je pro lidi nepřirozená, někomu se může zdát až velmi neosobní. U této formy komunikace totiž nemůžeme pozorovat druhého tváří v tvář a tím přicházíme o pohled do výrazu tváře a nevidíme pohyby partnera, neslyšíme tón hlasu. Jednoduše nemůžeme pozorovat právě neverbální komunikaci, která vyjadřuje převážně emoce. Někteří odborníci se domnívají, že neverbální komunikace vyjadřuje emoce a pocity až osmdesáti procenty. U elektronické komunikace, i když probíhá v reálném čase, se může komunikující rozmyslet odpověď, takže se dají různé pocity, vyjádřené neverbální komunikací, ošidit. Ale zase na druhou stranu se musí přemýšlet, jak formulovat sdělení, protože bez neverbální komunikace může být obsah špatně pochopen, protože jedna věta, může mít víc významů. Proto se v elektronické komunikaci používají různé emotikony, ke kterým se ještě dostanem. (Rybka, Malý, 2002).

Jazyk v komunikaci ve virtuálním prostředí je proto specifický. Je důležité zmínit, že uživatelé, zřejmě i kvůli anonymnímu prostředí, si rychle zvykli na psaní bez háčeků a čárek, vynechává se diakritika, používají se zkratky (akronyma), neřeší ani překlepy a vůbec neřeší gramatické a stylistické chyby. Používají se krátké, i neukončené věty, je přeházený slovosled, protahují se samohlásky (ahoooj, fuuuj), vznikají nová slova, používají se expresivní výrazy, vulgarismy, vkládají se emotikony a hodně se míchá čeština a angličtina. Uživatelé si zvykli si na neformální styl. Často se vyskytuje slangová mluva. Slangový jazyk je uvolněný a neformální a nespisovný (např. slova brouzdat, gúglit, písnot, fejs). Tyto specifika jsou typická jak pro synchronní, tak i pro asynchronní komunikaci. Jde o zjednodušení jazyka a přiblížení mluvené podobě. (Kopecký, 2007).

„Tento unikátní žargon dává členům skupiny pocit sounáležitosti s ostatními členy a zároveň se tak odlišuje od jiných skupin. Učení se tomuto specifickému jazyku je v podstatě jakousi socializací. Kdo je znalý jazyka, je i součástí skupiny. Skupinový slovník, zvláště

ten, který obsahuje technické výrazivo, je zároveň ale i velmi praktickou záležitostí, neboť umožňuje rychlou orientaci v problému“ (Škyřík, 2008, str. 79).

Samostatnou kapitolou je používání emotikonů (smajlíků). Používají se pro vyjádření výrazu tváře, pro zdůraznění úsměvu, vtipu, zděšení, pláče apod, což právě v elektronické komunikaci chybí, protože chybí vizuální kontakt. Jednoduše chybí neverbální komunikace, tak jak je zmíněno výše. Emotikon je vlastně verbální zkratka nahrazující popis neverbálního pocitu, vyjadřují emoce. Ovšem ani s emotikony by se to nemělo v komunikaci přehánět, podle Rybky a Malého stačí bohatě maximálně tři emotikony na celou zprávu.

Zajímavá je historie emotikonů. První emotikon se objevil již na konci 19. století, v době, kdy se rozšiřovaly psací stroje. Další emotikon, až v roce 1953, byl součástí reklamy na film v novinách. Znovu se objevil v roce 1963, kdy umělec na volné noze vytvořil na zakázku tuto grafiku jako firemní logo. Byl to kulatý, usměvavý, žlutý obličejík. Tento umělec je považován za autora grafické podoby smajlíku. Jako emotikony v internetové komunikaci se ujalo vyjádření dvojtečkou, pomlčkou a závorkou :-). (Kasík, 2006).

Nejčastější emotikony vyjadřují úsměv ☺, velká radost :-D, smutek ☹, překvapení :-O, pusu :-* a je jich spousta dalších, uvádí se stovky, ne-li tisíce. Nejběžněji používaných je však pár. (Rybka, Malý, 2002).

Další specifikum v elektronické komunikaci je používání zkratk, akronym. Tím, že tato komunikace je dynamická a předpokládá se odpovídat brzo, zaběhlo se používání zkratk. Uvádíme některé: JJ - jojo, MMNT – moment, NZ – není zač, Z5 – zpět.

Některé zkratky pochází z angličtiny a začaly se používat i u nás. Uvádíme příklad nejpoužívanějších zkratk. BTW (By the Way) – mimochodem, LOL (Laughing out loud) – hlasitý smích, WTF (What the fuck) – co to sakra je, PLS (please) – prosím, FYI (for your information) – pro vaši informaci, FAQ (často kladené otázky). (Rybka, Malý, 2002).

3 SOCIÁLNÍ SÍŤ

V této kapitole si představíme sociální síť.

„Sociologie definuje sociální síť jako propojenou skupinu lidí, kteří se navzájem ovlivňují, přičemž mohou (ale nemusí) být příbuzní. Sociální síť se tvoří na základě společných zájmů, rodinných vazeb nebo z jiných více pragmatických důvodů, jako např. ekonomický, politický či kulturní zájem.“ (Pavlíček, 2010, str. 125).

Podle Kožíška a Píseckého (2016, str.24) je sociální síť: „internetová služba, která umožňuje svým členům vytvářet veřejné, zavřené, nebo i firemní profily, prezentace, diskuzní fóra a nabízí prostor pro sdílení fotografií, videí, obsahu a dalších aktivit“.

Obsah na sociálních sítích tvoří sami uživatelé, pomocí příspěvků a komunikací. Rozšířené jsou skupiny, které sdružují uživatele se stejnými zájmy. Tam si lidé mohou vyměňovat názory, zkušenosti.

Sociálních sítí existuje celá řada, pro tuto práci jsme však vybrali jen ty sociální síť, které jsou v Česku v současné době populární a u kterých lze předpokládat, že budou představovat nejpoužívanější sociální síť i u zkoumaného vzorku studentů. Do výzkumu jsou zahrnuti studenti prezenčního studia, tzv. digitální domorodci a studenti kombinovaného studia, kde už jsou i studenti ve středním věku a to jsou tzv. digitální přistěhovalci.

Termín digitální domorodci a digitální přistěhovalci použil poprvé Mark Prensky v roce 2011. Digitální domorodci jsou lidé, kteří se do digitálního a internetového světa už narodili a vyrůstají v něm. Digitální přistěhovalci jsou lidé, kteří jsou starší a virtuální svět začali poznávat až v dospělosti a zažili ještě dobu bez sociálních sítí. (Eckertová, Dočekal, 2013). Celkově patří uživatelská skupina 25-34 let k nejsilnější skupině uživatelů. Druhá nejpočetnější je skupina ve věku 35 až 44 let. Proti nim je skupina 18-24 let až třetí nejpočetnější. Celkový počet uživatelů sociálních sítí v ČR je 5.7 milionů, což je 54% obyvatel. (Vaculík, 2019).

A jak sociální síť fungují?

Bednář (2011, str. 12) uvádí, že „základem funkce sociálních sítí a současně tím, co z nich dělá zcela nové médium, je, že jsou založeny na vztazích mezi uživateli. Těmto vztahům se podle typu sítě říká někdy „přátelství“ (Facebook), někdy „následování“ (Twitter), avšak v podstatě jde vždy o totéž – o vyjádření, že dva uživatelé stejné sítě chtějí spolu komunikovat a sdílet své informace.“

3.1 České a zahraniční sociální sítě

Mezi české sociální sítě patří Lidé.cz, Líbímseti.cz, Spolužáci.cz. Před nástupem Facebooku byly dost populární. Nyní je počet uživatelů těchto sítí nízký i proto, že značná část uživatelů těchto sociálních sítí již zestárla, a také proto, že dost zahraničních sítí jsou dostupné i v českém jazyce. (Kožíšek, Písecký, 2016).

Mezi zahraniční a u nás populární, sociální sítě patří Facebook, Instagram, LinkedIn, Snapchat, Twitter.

Jednotlivé zahraniční sítě si představíme podrobněji.

3.1.1 Facebook

Obrázek 1: logo Facebook

Nejpopulárnější v Česku je bezesporu Facebook, který má 5,3 miliony uživatelů (Vaculík, 2019).

Facebook slouží k navazování nových kontaktů, k hledání přátel, a ke komunikaci s již stávajícími přáteli. Ovšem, dokud jedna strana žádost o přátelství nepotvrdí, nelze si prohlížet příspěvky uživatele. Dále jeho součástí jsou stránky a skupiny, ke kterým se můžeme podle svých zájmů a preferencí přidat. Dalším nástrojem Facebooku jsou události. Velmi jednoduše se dá zorganizovat akce a také vám ji Facebook připomene (Dědiček, 2010).

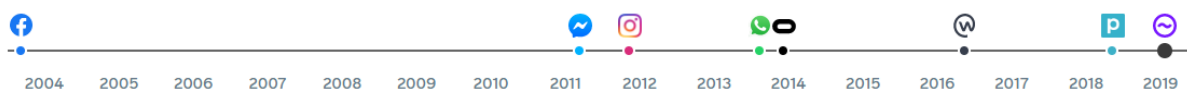
Tuto sociální síť založil Mark Zuckerberg v roce 2004 na Harvardu. Původní název byl Thefacebook a měl sdružovat a seznamovat vysokoškolské studenty. Od září 2006 se pak stal Facebook přístupný všem uživatelům starším třinácti let. Průměrný uživatel má 130 přátel, je připojen do 80 skupin. (Pavlíček, 2010).

Je nejúspěšnější a největší sociální sítí na světě a také třetí nejúspěšnější webová služba na světě. V současné době je dostupná ve více než osmdesáti jazycích. V průměru se na Facebook nahraje denně průměrně 200 milionů fotek (Kožíšek, Písecký, 2016).

Po založení profilu využívá uživatel tyto funkce:

Vyhledávání přátel, (je však nutné, aby druhá strana přátelství potvrdila). Je možné posílání soukromých zpráv. Zeď slouží k veřejnému komunikování, ke sdílení fotek, statusů, odkazů.

Informace o uživateli, kde je zaměstnán, rodinný stav, datum narození – ovšem tyto položky nejsou povinné. Fotky a videa je možné dělit na ucelená alba. Je možné být také fanouškem Facebookové stránky nebo skupiny (skupiny mohou být veřejné nebo uzavřené). Události – je možné vytvářet a zvat ostatní uživatele a informovat čase události apod. (Pavlíček, 2010).

Obrázek 2: časová osa Facebook

Pod Facebook také spadá aplikace Messenger, nástroj pro komunikaci a to od roku 2011. V roce 2012 Facebook koupil Instagram a roku 2013 také Whats App, další nástroj on line komunikace. Od roku 2017 spustil Facebook také vlastní tržiště – zde mohou uživatelé kupovat a prodávat použité i nové zboží, kdy prodávající nebo kupující se domluví právě přes Messenger. (Facebook, 2019).

3.1.2 Instagram

Obrázek 3: logo Instagram

Instagram má 2,3 miliony uživatelů je na pomyslném druhém místě. (Vaculík, 2019).

„Služba nabízející zveřejňování fotografií a videosekvencí, které mohou být upravené grafickým filtrem. Uživatelé zveřejňovaný obsah označují „hashtagy“ které usnadňují vyhledávání podobných témat“ (Kožíšek, Písecký, 2016, str. 26).

Instagram někteří nazývají jako nejrozsáhlejší virtuální galerií, nejúspěšnější foto aplikací. Slouží právě k zveřejňování fotografií. Vznikla v roce 2010 a v roce 2012 ji koupil Facebook. V roce 2011 Instagram zavádí hashtagy. (Ptáček, 2015).

Od roku 2018 spouští Instagram také možnost videí o délce až 60 minut, čímž chce konkurovat kanálu Youtube. (iRozhlas, 2018).

3.1.3 LinkedIn

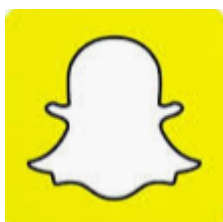

Obrázek 4: logo LinkedIn

LinkedIn s 1,6 miliony obsazuje třetí místo v celkovém počtu uživatelů v ČR. (Vaculík, 2019).

Sociální síť sdružuje profesionály v různých oborech z celého světa. Uživatelé si vytvoří profesní profil, na kterém uloží svůj životopis. Důležité je právě to, jaké vzdělání, kvalifikaci nebo praxi uživatel má. K dispozici jsou mimo osobní údaje také reference od kolegů. Na sociální síti je možnost vyhledávat přátele, známe, kolegy, spolužáky, zaměstnance, spolupracovníky, obchodní partnery, ale také nejrůznější profesionály z vybraného oboru. Lze zde vytvořit síť kontaktů uživatelů stejných škol, nebo ze stejných profesí. Uživatelé vyhledávají dostupné pracovní pozice, ale i personalisté zde mohou vyhledávat nové zaměstnance. I firmy zde mají možnost vytvořit si profil. Celkově slouží LinkedIn pro kariérní růst, ale zároveň i pro sdružování s lidmi, s kterými uživatele spojuje stejné profesní směřování. (Pavlíček, 2010).

3.1.4 SnapChat

Obrázek 5: logo SnapChat

Snapchatu s 615 tisíci náleží čtvrté místo (Vaculík, 2019).

SnapChat vznikl v roce 2011. Je oblíbený hlavně u mladších uživatelů. Podobně jako Instagram je zaměřen na sdílení a posílání fotografií, videí anebo textů. Na rozdíl od Instagramu se zpráva, fotografie či video hned po prohlížení smaže, prodlevu lze nastavit od 1 do 10 sekund. Fotografie lze upravovat pomocí dokreslených doplňků, smajlíků, či dalších filtrů. Pod Snapchat patří i chat, kde můžete posílat zprávy a uskutečňovat hovory. (Jandura, 2016).

3.1.5 Twitter

Obrázek 6: logo Twitter

Celkově Twitter v ČR používá okolo 338,5 tisíc uživatelů (Vaculík, 2019).

Twitter je mikroblogovací služba, která umožňuje uživatelům psát krátké zprávy, tzv. tweety a délce maximálně 140 znaků. Tato sociální síť vznikla v roce 2006. Uživatel má svou stránku, na které se mu zobrazují příspěvky uživatelů, které sleduje/následují (anglicky following). Twitter bohužel není v české verzi. Přes tweety, které jsou často vtipným komentářem současného dění, nebo krátkou zprávou k zamyšlení, lze sdílet i odkazy na fotografie, videa, či další obsah. Profil na Twitteru je podobný jako na Facebooku. Také se na něm zobrazují příspěvky ostatních, které sledují a také je možné je komentovat. (Pavlíček, 2010).

V roce 2007 zavedl Twitter dnes používané hashtagy, které mají typický znak „#“. Díky hashtagům se dá vyhledávat ve skupinách se stejným tématem. (Dočekal, 2015).

Omezení příspěvku stočtyřiceti znaky bylo pouze do roku 2017, od tohoto roku se počet znaků zvýšil na 280 znaků. (Všetečka, Kasík, 2017).

3.1.6 Youtube

Obrázek 7: logo YouTube

YouTube byl založený v roce 2005. Registrace je zdarma. Celý server je založený na sdílení videí či filmů s ostatními uživateli. YouTube vydělává na reklamě, která se zobrazuje uživatelům při přehrávání videí nebo filmů. Video nelze stáhnout do počítače, musí se přehrávat přímo ze serveru. Uživatelé, kteří se zaregistrují mohou vedle sledování i hodnotit,

komentovat, nahrávat svá videa a vytvářet playlisty. Ovšem registrace nutná není, pokud se chcete jen dívat na videa a filmy (Pavlíček, 2010).

Původně sloužil ke sdílení převážně domácích videí, nyní už ale nabízí hudební klipy, filmy, videohry a to až v UltraHD kvalitě. Podle toho kolik má zhlédnutí se odpočítává úspěšnost a popularita autora. Každou minutu přibývá na YouTube 300 hodin nových videí. Patří k druhému nejnavštěvovanějšímu webu na světě (první místo obsadil Google). (Tuháčková, 2015).

3.1.7 Viber

Obrázek 8: logo Viber

Nepatří mezi sociální sítě, je to nástroj pro komunikaci, volání a zasílání zpráv. Tato aplikace je bezplatná.

3.1.8 WhatsApp

Obrázek 9: logo WhatsApp

Další komunikátor, obdobně jako Viber, který je také bezplatný. Od roku 2013 patří společnosti Facebook.

3.2 Typologie uživatelů sociálních sítí

Je nezbytné také popsat, jací uživatelé jsou na sociálních sítích., protože existuje několik typů uživatelů.

Vybrala jsem typologii podle Bednáře (2011, str. 15), který říká, že „sociální sítě tvoří jejich uživatelé, nikoli autority.“

Autor je rozděluje na tyto uživatele:

- Aktivní uživatel – tvůrce a poskytovatel obsahu. Tito uživatelé přispívají hodnotným obsahem i pro ostatní.
- Aktivní uživatel – hodnotič a distributor. Tito uživatelé především hodnotí, sdílejí příspěvky a diskutují.
- Aktivní uživatel – hodnotič obsahu. Netvoří obsah a nediskutují, pouze hodnotí, typicky na Facebooku využívají hojně tlačítko „líbí se mi“.
- Pasivní uživatel – pozorující autorita. Málo komunikuje, hodnotí, sbírá hlavně kontakty, jinak je pasivní.
- Pasivní uživatel – pozorovatel. Zapojuje se velmi málo, uživatelé, pro něž sociální sítě, jsou spíše nutnost.

Podle stejného autora existuje ještě jedna typologie, podle toho, jaký vztah mají k objektu (firma, produkt) na síti.

- Advokát – aktivní uživatel. Rád diskutuje, obhajují autora či objekt, má odborné znalosti o objektu.
- Aktivní podporovatel. Podobný advokátovi, ovšem nemá takové znalosti.
- Pasivní podporovatel. Velká skupina, která má k objektu nebo autorovi pozitivní vztah, nedebatují, nejsou aktivní, pouze pozorují, ale v případě potřeby vyjádří své sympatie.
- Neutrální uživatel. Tato skupina ve skutečnosti neexistuje, jsou to uživatelé, kteří sice propagují svou nezaujatost, ale ve skutečnosti jsou buď podporovatelé, nebo odpůrci.
- Konstruktivní kritik. Je to malá skupina, většinou mají odborné znalosti, ovšem nechtějí poškodit, ale vést dialog, mají často dobrou schopnost přesvědčit ostatní.
- Destruktivní kritik (hater). Nelze ho o čemkoliv přesvědčit, aktivní uživatel, negativní vyjadřování v diskuzích, nemají znalosti, často jen manipulují, mohou být podporovateli konkurenčního objektu. (Bednář, 2011).

4 ONLINE ZÁVISLOST – NETOLISMUS

Netolismus je on line závislost na virtuálních drogách. Jedná se o závislost sociálních sítích, ale i na internetových chatech, počítačových hrách, sledování videí, online televize apod. Nejedná se o závislost fyzickou, ale o závislost psychickou.

Hlavní znaky netolismu:

- Význačnost, důležitost – čas strávený on line je nejvyšší hodnota, dříve oblíbené aktivity jdou stranou
- Změna nálad – bez možnosti být online je člověk nervózní, dokonce může být i agresivní
- Tolerance – postupem času tráví na internetu víc času
- Odvykací symptomy – abstinenční příznaky při ukončení aktivity
- Znovuzplanutí – relaps – tendence opakovat dřívější vzorce chování
- Konflikt – toto chování vyvolává problémy

Riziko vzniku netolismu je u těch, kteří mají v reálném světě problémy a ty kompenzují ve světě virtuálním. Ve virtuálním světě si pak nahrazují neúspěch. Právě proto propadnout závislosti je jednoduché. (Kopecký, 2011).

Na sociálních sítích totiž dochází také k uspokojování základních lidských potřeb.

Tyto potřeby jsou doprovázeny sebeuspokojujícím pocitem, který ve virtuálním světě je možné prožít tím, právě díky tomu, že toto prostředí je anonymní, tak se prezentuje tak, aby vypadal a byl vnímán, tak jak se mu to v reálném světě nedaří. Třeba i přikrášením reality. (Šmahel, 2003)

Podle známé pyramidy potřeb Abrahama Maslowa ve virtuálním světě dochází k naplnění a uspokojení potřeb. Samozřejmě, netýká se to potřeb základních, což jsou fyziologické potřeby a pocit bezpečí a jistoty. Ale týká se potřeb, jako jsou sounáležitost, uznání a úcta a seberealizace - v tomto virtuálním světě, který je anonymní, lze dosáhnout snadněji než ve světě reálném. Na sociálních sítích se dá žít jiný život než životě reálném, snadněji se zde bourají bariéry, jako například nesmělost. Na sociálních sítích může i nesmělý jedinec působit směle a být sebevědomý. A může mít i spousty přátel, i když ve skutečném životě je z nějakého důvodu nemá. Nejsou výjimkou i virtuální vztahy. A v neposlední řadě ani nemusí uvádět své pravé jméno, zde si vybuduje novou identitu, včetně jména velmi jednoduše. Virtuální vztah umožňuje skrývat problémy, minulost, anonymita podporuje

chování bez zábran. Toto prostředí může jednoduše suplovat i realitu. Člověk, který je závislý na sociálních sítích neustále sleduje příspěvky, které píší ostatní (přátelé), sleduje, co dělají a kde jsou, ale i on sám sdílí příspěvky, příběhy, a fotografie ze svého života a počítá množství reakcí, neboli množství palců nahoru – lajků. Je to jeho druhý život. (Eckertová, Dočekal, 2013).

Obrázek 10: pyramida potřeb

Je zajímavé, že podle Škyříka (2008) lidé, kteří mění na internetu svou identitu, ať už jen věk, historii, nebo vzhled a dokonce i pohlaví, se necítí jako lháři. Berou to jako experiment, hru, jaké je to být v cizí kůži. Berou to tak, že zkusí, jaké to je, být tím, čím bychom v reálném životě nikdy být nemohli. Navíc takhle anonymně se lehce ztrácí zábrany. Nehrozí téměř žádné riziko, protože pokud se to vymkne z rukou, uživatel se jednoduše odpojí.

I Šmahel (2003) má stejný názor. Definuje internet jako prostředí bez zábran a anonymní. Díky anonymitě se účastníci mohou cítit jako součást skupiny. Díky anonymitě je také snadné změnit identitu. Popisuje specifika virtuálního prostředí. Díky prostředí bez zábran je dokázána větší otevřenost (lidé jsou komunikativnější a otevřenější), redukce úzkosti (v online prostředí mizí komplexy), absence sankcí, je zde možné lhát, je zde možnost přetvářky, také mají větší pocit bezpečí a také je možnost ukončení kontaktu.

Blinka (2015) mluví dokonce i o narcismu, kdy hlavním cílem některých uživatelů je sebereprezentace, ukázat se v pozitivním světle. Ať už je to zobrazení fotografie, osobní informace, fotografie ze života, prezentace hudby, nebo i osobních příběhů apod. S tímto problémem souvisí i otázka prokrastinace, neboli chronické odkládání úkolů. Úkoly a povinnosti málo zábavné jsou odkládány ve prospěch zábavných a nedůležitých aktivit.

4.1 Jak se pozná závislost?

Podle Eckertové a Dočekala (2013) to nelze snadno určit. Pro rozpoznání platí stejná pravidla jako při jiných závislostech. Ve všech případech je hlavní jev to, že závislí lidé se neovládou. Zanedbávají práci, rodinu, přátele při závislostech virtuálních zanedbávají také spánek. Pravidelně musí kontrolovat, co přátelé napsali a kontrolují chat. A stejně jako u jiných závislostí mohou být přítomny abstinenci příznaky a to v okamžiku, kdy není droga dostupná, v tomto případě, když nemohu být on-line. Člověk, který je závislý na sociálních sítích neustále sleduje příspěvky, které píše ostatní (přátelé), sleduje, co dělají a kde jsou, ale i on sám sdílí příspěvky, příběhy, a fotografie ze svého života a počítá množství reakcí, neboli množství palců nahoru – lajků.

Závislost na internetu je tehdy, když do běžného života přináší problémy.

Ukazatelem závislosti je reálný čas, který člověk na sociálních sítích tráví. A to může být až 25 hodin týdně. (Ševčíková, 2015)

Eckertová a Dočekal (2013, str. 131) uvádí otázky, podle Kimberly Young z centra pro online závislost, které pomohou určit, zda je uživatel závislý.

- „Myslíte často na online záležitosti, i když jste zrovna offline?
- Cítíte, že potřebujete trávit víc a víc času online, abyste mohli dosáhnout úspěchů?
- Nejste schopni kontrolovat své využívání Internetu?
- Cítíte se nespokojený a rozrušený, když se máte odpojit od internetu?
- Utíkáte k internetu od životních problémů nebo od pocitů jako vina, bezmoc, deprese?
- Lžete své rodině a přátelům o tom, jak často a jak dlouho jste online?
- Riskujete ztrátu vztahů, práce či kariéry kvůli využívání internetu?
- Vracíte se ihned na internet i po ohromné útratě za internetové služby?
- Nedokážete projít offline skrz zátěžové citové situace, potlačujete je?
- Zůstáváte online déle, než jste původně zamýšleli?“

Pokud si odpovíte na více otázek ano, je nutné se zamyslet, jak problém řešit.

Stále více lidí má potřebu být neustále on-line. V Česku se v současné době připojuje nejčastěji přes mobilní telefon celkem 4,8 milionů uživatelů sociálních sítí. (Vaculík, 2019).

4.2 Jak se dá závislost léčit?

V prvé řadě je nutné si to pravdivě přiznat. Tento krok je velmi těžký. Na internetu jsou dostupné různé dotazníky, které pomohou určit případnou závislost. Potom je potřeba začít pomalu omezovat navštěvování sociálních sítí a začít trávit např. svůj volný čas reálně, ne virtuálně. Potkávat se s přáteli osobně, vzpomenout si na staré koníčky, nebo si najít nové. Toto vše by nešlo bez podpory rodiny a přátel. Je dobré také stanovit si dobu strávenou na internetu. Dokonce již existují i bezplatné aplikace, které vás upozorní, že jste online už delší dobu a zamezí přístupu na internet nebo k používané aplikaci. Nejúčinnější, i když drastické, je úplné odinstalování aplikace. Toto vše by nešlo bez podpory rodiny a přátel. Pokud se stále nedaří zkrotit závislost, je potřeba se nebát vyhledat odbornou pomoc. (Jaknainternet, 2020)

Doporučuje se také takzvaná digitální detoxikace. Jednoduše zařadit do svého života dny bez internetu. Odborníci také doporučují dovolenou offline. Nejlepší místo k takové dovolené jsou hory, kde ne všude je signál. (Apostolaki, 2018)

V předchozích kapitolách, ve kterých jsme čerpali z odborné literatury, jsme shrnuli nejdůležitější body k tématu komunikace, specifikům elektronické komunikace a k jednotlivým sociálním sítím, které jsme stručně popsali. Vybrali jsme ty nejpopulárnější, i když jich je mnohem více. Také jsme se snažili objasnit pojem netolismus, jaké mohou být příčiny a jak se může projevit. Na základě těchto teoretických poznatků jsme sestavili dotazník, jehož výsledky budeme analyzovat v navazující praktické části.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUM

V praktické části bakalářské práce se budeme zabývat samotným výzkumem. Cílem výzkumu je zjistit, jak často studenti sociální pedagogiky používají sociální sítě, kolik na nich tráví času a jestli nejsou ohroženi závislostí na sociálních sítích.

Nejdříve definujeme výzkumné otázky a výzkumné cíle, dále vymezíme výzkumný soubor a metodu sběru dat. V další kapitole analyzujeme výsledky dotazníkového šetření.

5.1 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky byly stanoveny tyto:

1. Jaké a za jakým účelem využívají studenti sociální pedagogiky sociální sítě?
2. Kolik času tráví studenti na sociálních sítích?
3. Do jaké míry se prolíná přátelství na sociální síti Facebook se skutečným setkáváním s přáteli?
4. Jaký je účel a frekvence užívání komunikačních platforem?
5. Zda si dokáží představit život bez sociálních sítí?
6. Zda u nich existuje riziko, že by se stali na sociálních sítích závislí?

5.2 Výzkumné cíle

Stanovili jsme tyto výzkumné cíle:

1. Zjistit, jaké a za jakým účelem používají studenti sociální pedagogiky sociální sítě ve svém soukromém, popřípadě studentském životě.
2. Zjistit, kolik času na nich studenti tráví.
3. Zjistit, do jaké míry se prolíná přátelství na sociální síti Facebook se skutečným setkáváním se s přáteli.
4. Zjistit, na jakých komunikačních platformách, za jakým účelem a jak často na nich studenti komunikují.
5. Zjistit, zda si dokáží představit život bez sociálních sítí.

6. Zjistit, zda je u nich riziko závislosti na sociálních sítích.

5.3 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor této bakalářské práce jsme zvolili pomocí dostupného výběru. Je tvořen studenty UTB, oboru sociální pedagogika.

Sociální pedagogika podle Krause (2014, str. 49) je „obor, který je zaměřený na sociální aspekty výchovy a vývoje osobnosti. Orientuje se na výchovu, která intervenuje do procesu socializace, především u ohrožených a sociálně znevýhodněných skupin dětí a mládeže, ale i dospělých“. Podle stejného autora mezi úkoly sociální pedagogiky patří zkoumat prostředí, ve kterém člověk žije, poskytovat pomoc, brát v potaz společenské problémy a reagovat na ně, učit lidi zdravému životnímu stylu, zejména smysluplné využívání volného času, zaměřovat se na prevenci a uplatňovat teoretické poznatky v praxi.(Kraus, 2014).

Oslovili jsme studenty jak kombinované formy, tak i prezenční formy.

Studenty jsme oslovili elektronickou formou za využití stránek survio.com. Byly osloveny všechny ročníky studentů bakalářského studia oboru sociální pedagogiky, kombinované i prezenční formy.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 159 studentů.

Výzkum probíhal v únoru 2020.

5.4 Metoda sběru dat

Pro sběr dat jsme použili kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření. Dotazník byl zvolen z důvodu rychlosti sběru dat a zpracování dat od většího počtu respondentů.

Zvolili jsme dotazník vlastní konstrukce, otázky jsme formulovali jednoduše a v logickém pořadí. Dotazník jsme sestavili na základě poznatků získaných studiem odborné literatury. Celé znění dotazníku je součástí přílohy této bakalářské práce. Dotazník byl anonymní a zadávaný elektronickou formou.

Dotazník obsahuje celkem 18 položek. 10 položek je uzavřených, 6 položek je polouzavřených a 1 položka je otevřená.

V poslední položce mají respondenti vyjádřit míru souhlasu s určitými výroky.

První dvě otázky identifikují věk a pohlaví. Věkové rozdělení je stanoveno podle Langmeiera a Krejčířové. Autoři rozdělují vývojová stadia dospělosti následovně:

Časná dospělost – od 20 do 25 - 30 let.

Střední dospělost – od 30 let do 45 let.

Pozdní dospělost – od 45 let do 60 – 65 let.

(Lagmeier, Krejčířová, 2006)

Pak se dotazník věnuje jednotlivým sociálním sítím, zde figurují otázky, jaké sociální sítě studenti znají, k čemu a jak často je využívají a kolik času na nich denně tráví. Tomu odpovídají položky 4 – 9.

Další tři otázky jsou cílené na Facebook, zajímá nás, s kolika přáteli z Facebooku se respondenti znají osobně. Týká se položek 10 – 12.

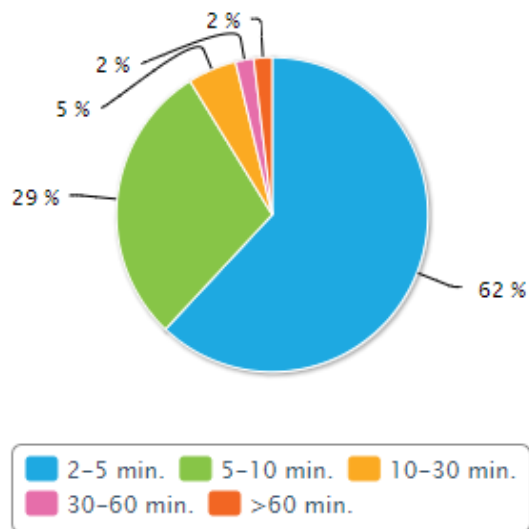
Následující otázky se týkají komunikačních platforem, jako jsou sms, email, Messenger, WhatsApp, Viber. Tomuto odpovídají položky 13 – 17.

Na závěr jsme vyzvali respondenty, aby vyjádřili míru souhlasu s určitými výroky. Výroky se týkají zejména možného odhalení závislosti na sociálních sítích. Položka 18.

6 ANALÝZA VÝZKUMU

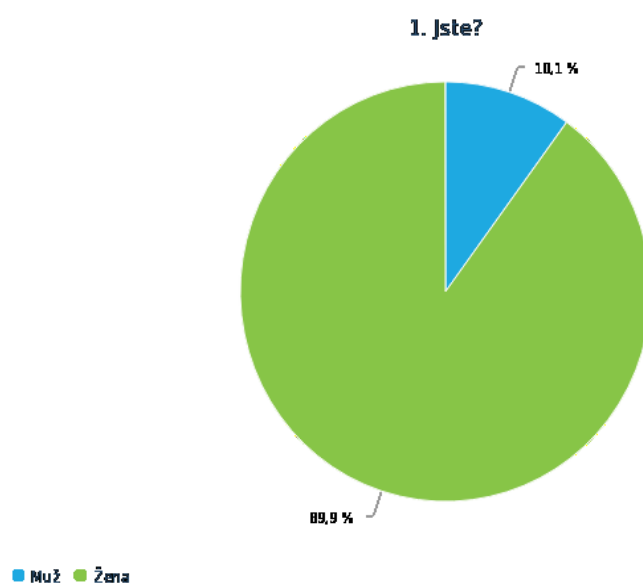
Dotazníkového šetření se zúčastnilo 159 respondentů. Vyplnění dotazníku zabralo nejčastěji 2 – 5 minut (62%), 5 -10 minut (29%), 10 – 30 minut (5%), zbývajícím respondentům (4%) zabralo vyplnění 30 – 60 min.

Čas vyplňování dotazníku

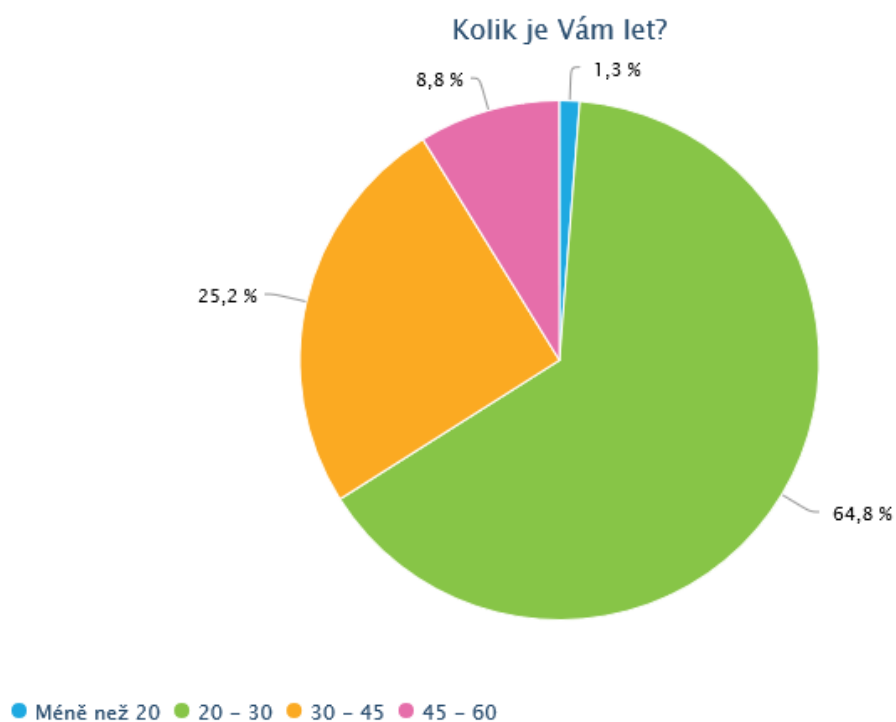
Graf 1: Čas vyplňování

Podle pohlaví je rozdělení na 143 žen a 16 mužů.

Graf 2: Rozdělení podle pohlaví

Podle věku je nejčetnější skupina ve věku 20 – 30 let a to 103 respondentů, ve věku 30 – 45 let to je 40 respondentů, ve věku 45 – 60 let to je 14 respondentů a 2 respondenti byli ve věku pod 20 let.

Graf 3: Rozdělení podle věku

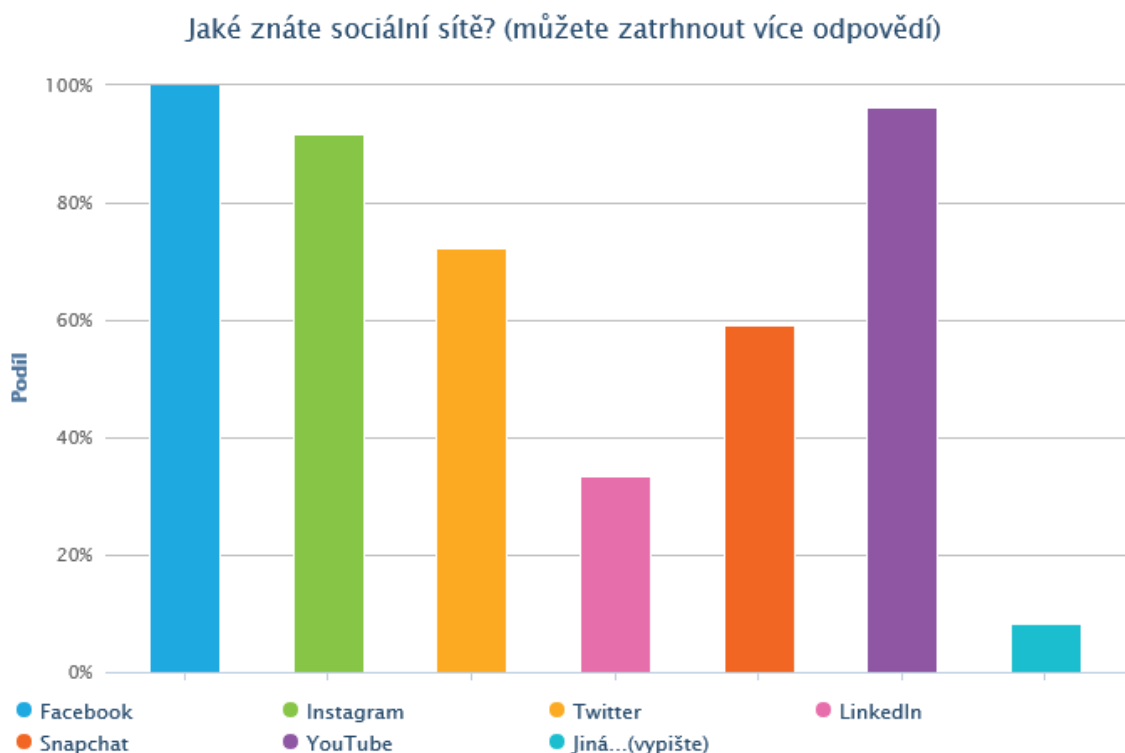
Na dotazník odpovědělo 78 studentů prezenční formy studia a 81 studentů kombinované formy studia.

6.1 Analýza jednotlivých odpovědí

První výzkumný cíl byl stanoven tento: Zjistit, jaké a za jakým účelem používají studenti sociální pedagogiky sociální sítě ve svém soukromém, popřípadě studentském životě.

Položka číslo 4. **Jaké znáte sociální sítě? Respondenti zde měli možnost zatrhnout více odpovědí.**

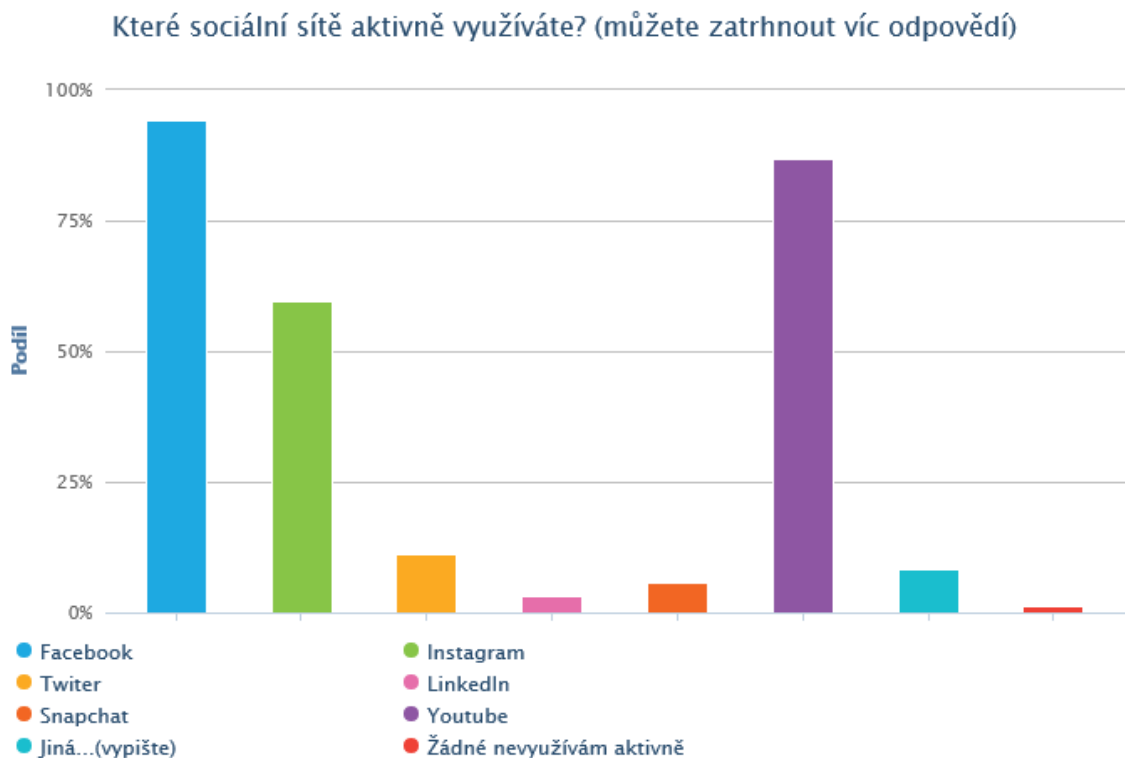
Všech 159 respondentů zná Facebook, druhá nejznámější sociální síť je Youtube, tu zná 153 (91,8%) respondentů, většina zná také Instagram a Twitter, jen 53 (33,5%) dotazovaných zná profesní síť LinkedIn. Dotazovaní zde mohli vypsát také jiné sítě, které nebyly uvedeny, byly zde uvedeny sítě jako TikTok, Reddit, Imgur nebo Modrý koník.

Graf 4: Jaké sociální sítě znáte?

Položka číslo 5. **Které sociální sítě aktivně využíváte, i zde měli respondenti možnost zatrhnout více odpovědí.**

Sociální síť Facebook využívá 150 (94,3%) respondentů, tedy naprostá většina. Youtube využívá 138 (86,8%) a Instagram 95 (59,7%) respondentů. Twitter pouze 18 (11,3%) a ostatní sítě jsou aktivně využívány ve velké menšině. 13 (8,2%) dotázaných odpovědělo, že využívá sítě TikTok, Reddit. 2 respondenti odpověděli, že žádné sociální sítě aktivně nevyužívají. Nejvíce studenti využívají Facebook a Youtube. Většina studentů aktivně využívá více než jednu sociální síť.

Graf 5: Jaké sociální sítě aktivně využíváte?

Položka číslo 7. **Kterou sociální síť využíváte nejčastěji?**

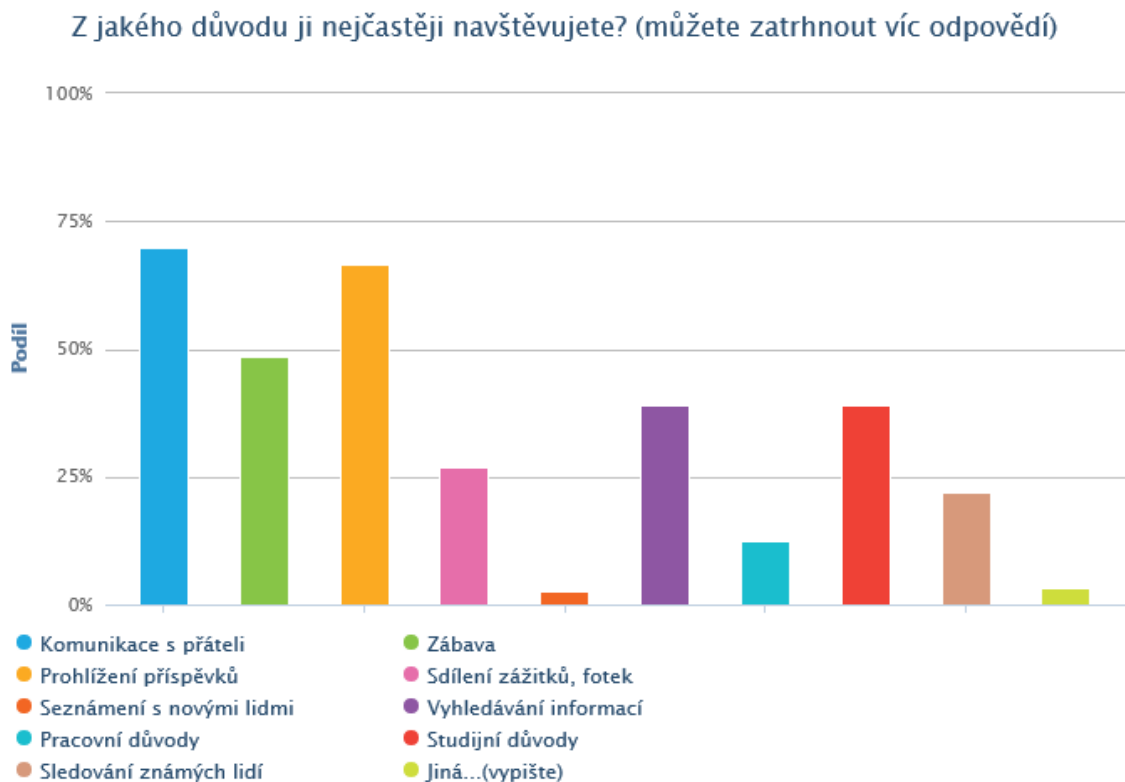
Většina uživatelů využívá nejčastěji Facebook, Odpovědělo tak 81 respondentů, druhou nejvyužívanější sociální sítí je Instagram, tuto využívá 54 respondentů. Youtube využívá 25 respondentů. 17 uživatelů využívá chatovou komunikaci Messenger, patřící k Facebooku.

Tabulka 1: Které sociální sítě využíváte nejčastěji

7 Kterou sociální síť využíváte nejčastěji?			
Facebook (47x)	Twitter	Reddit (2x)	Instagram (34x)
Instagram, Facebook (2x)	YouTube (3x)	Tiktok	Messenger (7x)
youtube (4x)	facebook (20x)	instagram a messenger na facebooku	Messenger a instagram
Instagram, Messenger (2x)	twitter	Ač už to tolik nefrčí, tak já pořád ještě Facebook	facebook, instagram
instagram (6x)	Facebook-messenger	žádnou	Whatsapp
Facebook, seznam, youtube	Youtube (2x)	Facebook, Instagram (2x)	Facebok
Massenger	Jak kdy, Facebook,youtube	whats apo	IG (2x)
fb	Whatsapp, Instagram	instagram, facebook, youtube, messenger	Fb
Facebook, youtube	Instagram, Youtube	FB	messenger, instagram
	Facebook messenger, YouTube	Messenger, Instagram	

Položka číslo 8. **Z jakého důvodu ji navštěvujete? Zde je možnost zatrhnutí více odpovědí.**

110 respondentů (69,6%) uvádí, že ji navštěvuje nejčastěji z důvodu komunikace s přáteli, 106 dotazovaných (67,1%) z důvodu prohlížení příspěvků, dalšími důvody jsou zábava, studijní důvody, vyhledávání informací, sdílení zážitků, pracovní důvody a sledování známých lidí. Je patrné, že respondenti užívají sociální sítě z více důvodů.

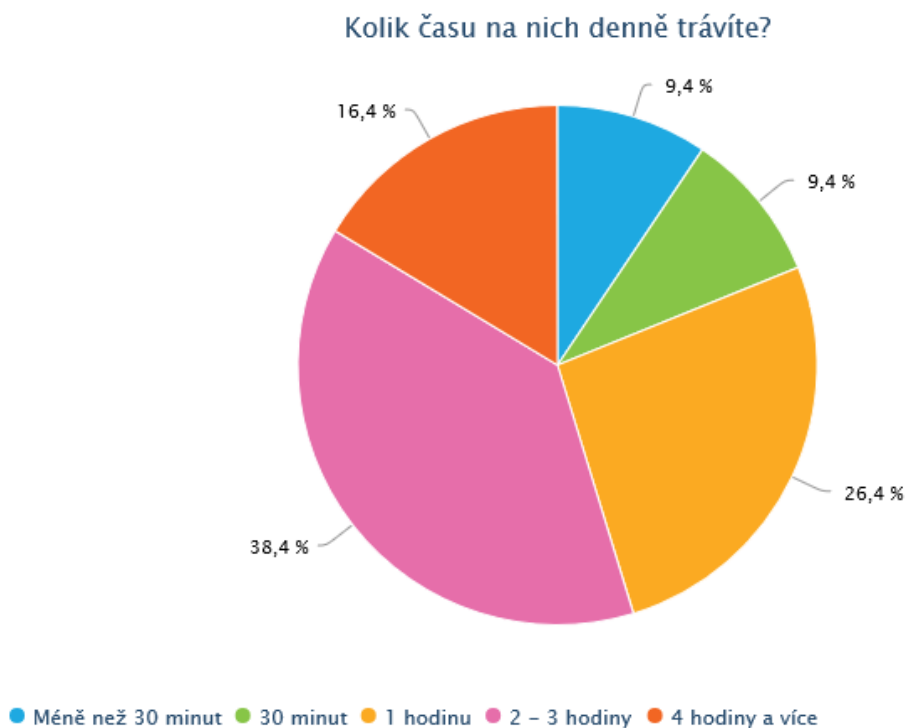

Graf 6: Z jakého důvodu ji navštěvujete?

Druhý výzkumný cíl: Zjistit, kolik času na sociálních sítích studenti tráví.

Položka číslo 6. **Kolik času na nich denně trávíte?**

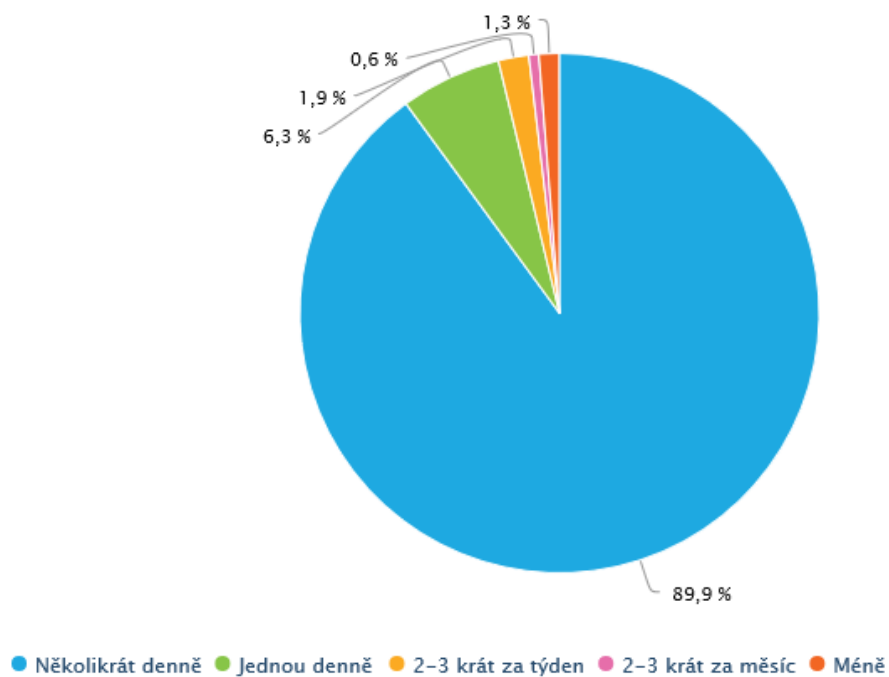
Nejvíce respondentů a to 61 uvádí, že na sociálních sítích tráví dost dlouhou dobu 2 – 3 hodiny denně a 26 dotázaných dokonce víc jak 4 hodiny. Méně, 42 dotázaných uvádí 1 hodinu. Zbývajících 30 respondentů uvádí čas 30 a méně minut denně.

Graf 7: Kolik času na nich denně trávíte?

Položka číslo 9. Jak často navštěvujete sociální síť, na kterou chodíte nejčastěji?

Naprostá většina respondentů a to 143 (89,8%) odpověděla, že sociální síť navštěvuje několikrát za den. 10 studentů ji navštěvuje jednou denně, 3 studenti 2- 3 krát za týden, 1 student 2-3 krát za měsíc a 2 studenti odpověděli, že méně často.

Jak často navštěvujete sociální síť, na kterou chodíte nejčastěji?**Graf 8: Jak často navštěvujete sociální síť, na kterou chodíte nejčastěji?**

Třetí výzkumný cíl: Zjistit, do jaké míry se prolíná přátelství na sociální síti Facebook se skutečným setkáváním se s přáteli, kolik přátel na svém profilu znají osobně.

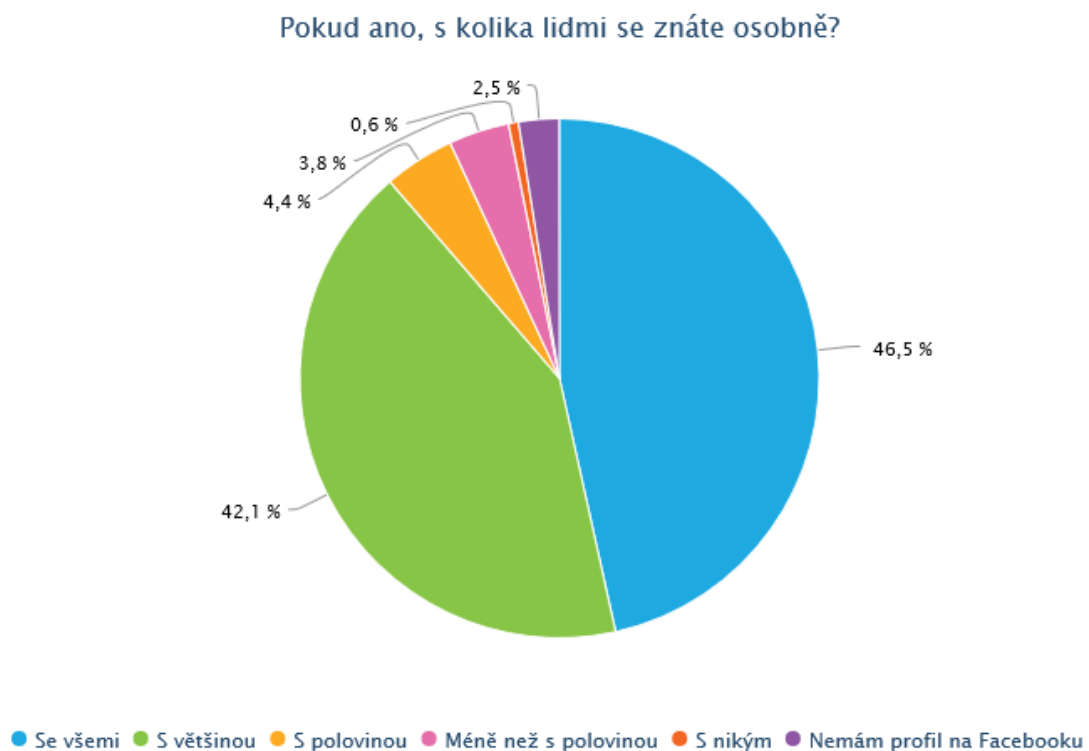
Položka číslo 10. Používáte Facebook?

153 (96,2%) respondentů odpověděla ano. Pouze 6 respondentů (3,8%) Facebook nepoužívá.

Položka číslo 11. Pokud ano, s kolika lidmi se znáte osobně?

74 osob odpovědělo, že se všemi lidmi z Facebooku se znají osobně.

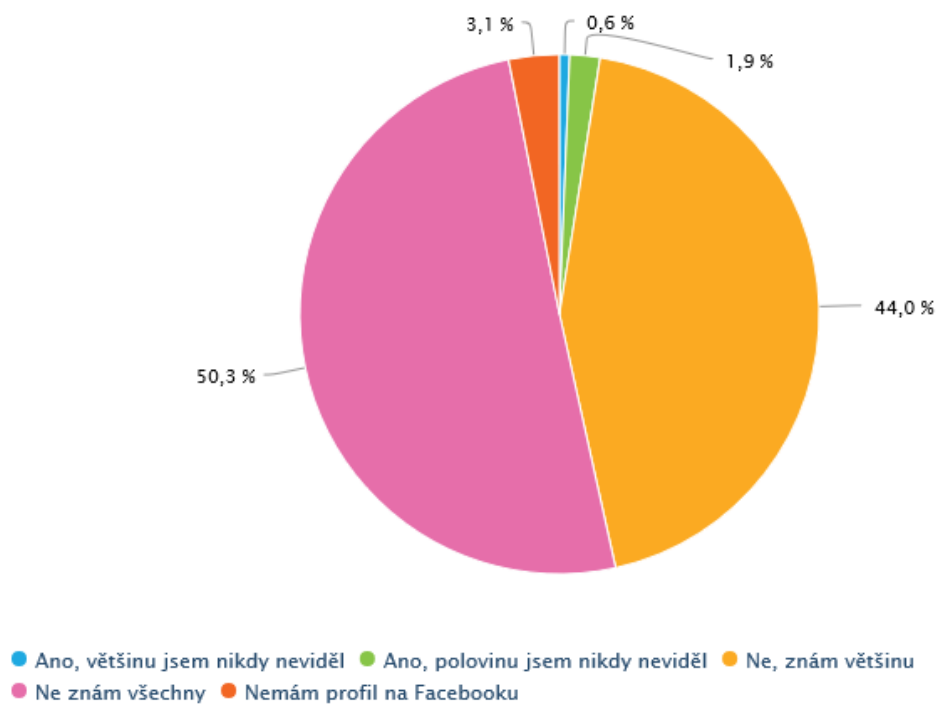
67 dotázaných se zná s většinou. S polovinou se zná 7 osob a méně než s polovinou se zná 6 osob. 1 respondent se dokonce nezná s nikým. 4 dotázaní odpověděli, že nemají profil na Facebooku.

Graf 9: S kolika lidmi na Facebooku se znáte osobně?

Položka číslo 12. Máte na Facebooku i lidi, které jste nikdy neviděli?

Na tuto otázku odpovědělo 80 respondentů, že znají všechny své přátele, 70 respondentů se zná s většinou, 3 osoby nikdy neviděli polovinu ze svých přátel a 1 osoba většinu přátel nikdy neviděla a 5 respondentů nemá profil na Facebooku.

Máte mezi přáteli na Facebooku i lidi, které jste nikdy neviděli?**Graf 10: Máte na Facebooku lidi, které jste nikdy neviděli?**

Čtvrtý výzkumný cíl: Zjistit, na jakých komunikačních platformách, za jakým účelem a jak často na nich studenti komunikují.

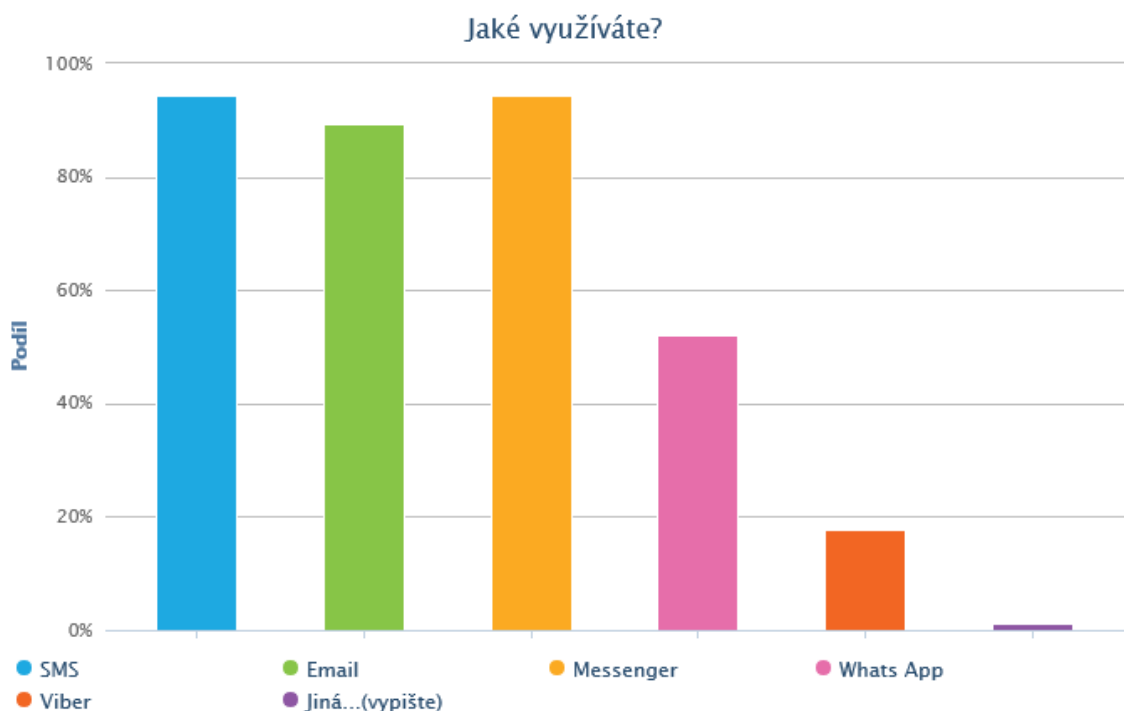
Položka číslo 13. Využíváte mimo sociální sítě i jiné komunikační platformy?

Všech 159 dotázaných odpovědělo, že ano.

Položka číslo 14. Jaké využíváte?

Nejvíce odpovědí a to 150 je, že využívají sms, 142 odpovědí je, že používají Messenger, 142 odpovědí je na email. Další využívaným chatem je WhatsApp – 83 odpovědí a Viber má 26.

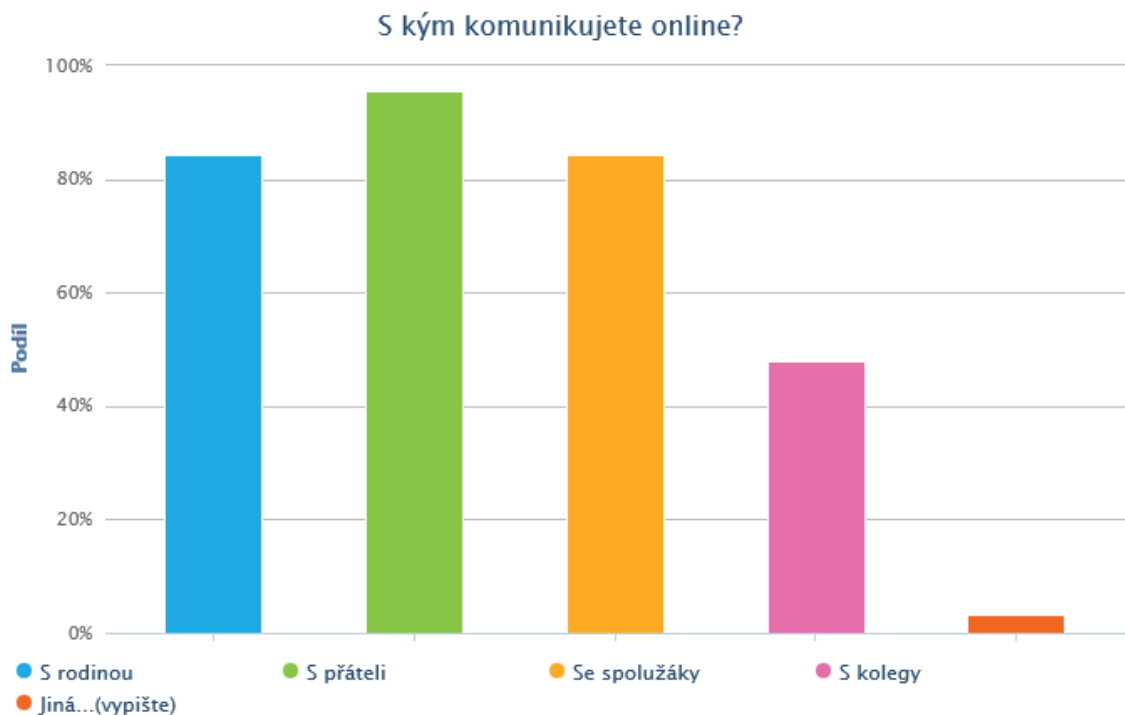
Jedna z odpovědí byla také Skype. Většina studentů využívá více jak jeden kanál.

Graf 11: Jaké komunikační platformy využíváte?

Položka číslo 15. S kým takto komunikujete?

Nejčastější odpověď byla s přáteli – 152, další důvod je s rodinou 134 a se spolužáky 134. S kolegy takto komunikuje 76 respondentů. Další odpovědi byly komunikace s prodejci, s určitou komunitou, s přítelem.

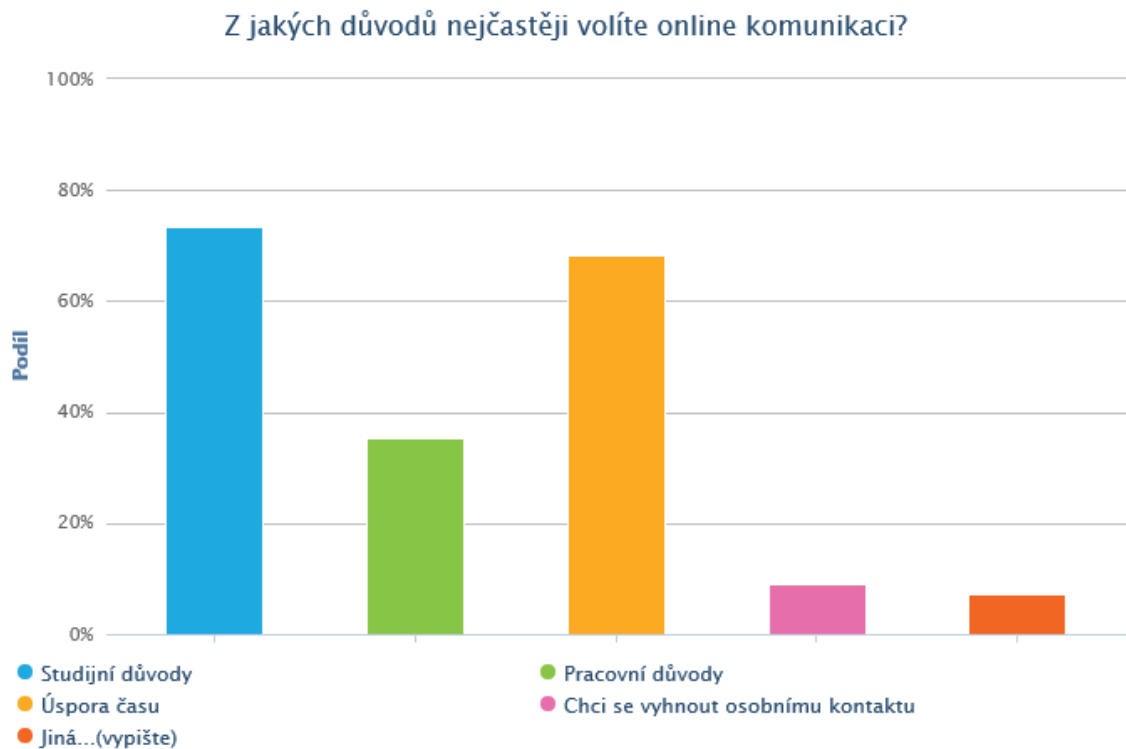
Graf 12: S kým komunikujete online?

Položka číslo 16. Z jakých důvodů takto komunikujete?

Respondenti takto komunikují nejčastěji ze studijních důvodů (114 responzí), následovala úspora času (106 responzí), poté pracovní důvody (55 responzí).

14 dotázaných uvedlo, že se chtějí vyhnout osobnímu kontaktu.

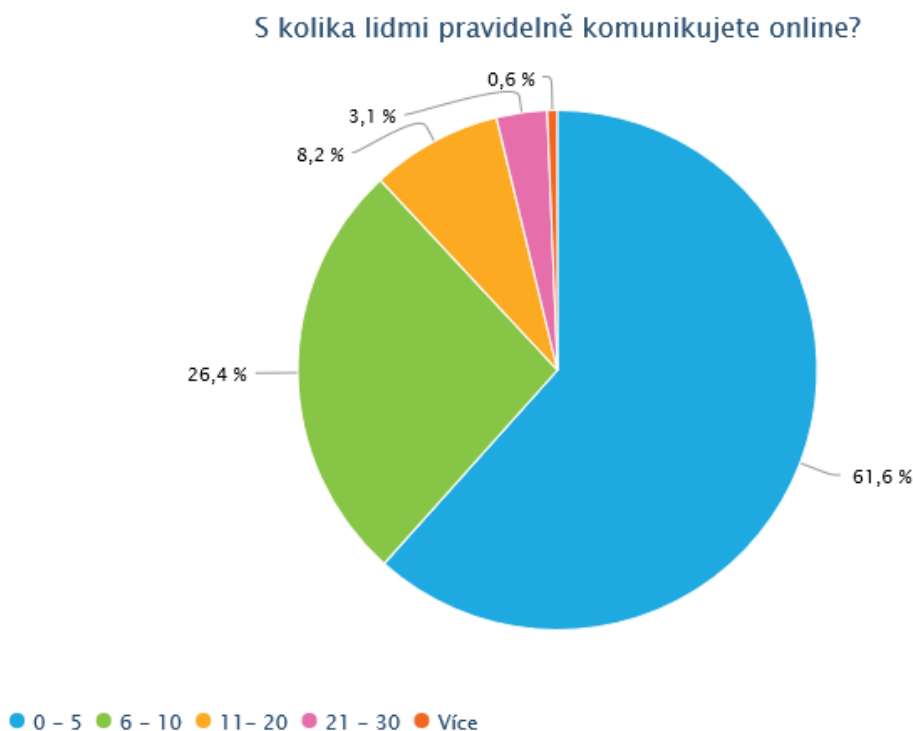
Další odpovědi byly např. kvůli vzdálenosti, kvůli udržení kontaktu s přáteli, nebo úspora financí.

Graf 13: Z jakých důvodů volíte online komunikaci

Položka číslo 17. S kolika lidmi pravidelně komunikujete online?

98 studentů uvedlo, že takto pravidelně komunikuje s 5 lidmi. 42 studentů uvedlo, že s 6 - 10 lidmi, 13 studentů uvedlo, že s 11 – 20 lidmi. S 21 – 30 lidmi takto komunikuje 5 dotázaných a jeden dotázaný dokonce s více než 30.

Graf 14: S kolika lidmi takto komunikujete?

Pátý výzkumný cíl zní, zda si dokáží představit život bez sociálních sítí?

Šestý výzkumný cíl: zda je u respondentů riziko závislosti na sociálních sítích.

Odpověď na tyto výzkumné cíle nalezneme v položce číslo 18.

Položka číslo 18. Vyjádřete, prosím míru souhlasu s následujícími tvrzeními.

24 respondentů odpovědělo, že souhlasí s výrokem, že na sociálních sítích ztrácí pojem o čase, 62 respondentů s tímto výrokem spíše souhlasí. Naproti tomu 47 respondentů spíše nesouhlasí a 23 nesouhlasí. Na otázku, zda na sociálních sítích tráví více času, než by chtěli, odpovědělo 94 respondentů souhlasím (46 respondentů souhlasí a 48 spíše souhlasí).

Z odpovědí na otázku, zda by si dokázali představit život bez sociálních sítí vyplývá, že 100 respondentů by si dokázalo život bez nich představit (38 souhlasilo a 62 spíše souhlasilo). Pouze 30 studentů si bez nich život nedokáže představit. A zbývajících 29 studentů odpovědělo nevím. Naproti tomu ale u položky, zda považují sociální sítě za užitečné, odpovědělo 119 studentů (37 souhlasí a 82 spíše souhlasí), že ano, pouze 16 studentů

nepovažuje sociální sítě za užitečné. Většina studentů tedy považuje sociální sítě za užitečné, ale přibližně stejný počet by bez nich dokázal žít.

Na tvrzení, že sociální sítě pomáhají udržet kontakt s přáteli odpovědělo 62 studentů souhlasím a 55 studentů spíše souhlasím.

Většina studentů, 90 nesouhlasí a 47 spíše nesouhlasí, s výrokem, že dává přednost online komunikaci přes osobním setkáním. Ovšem 4 studenti s tímto výrokem souhlasí a 8 spíše souhlasí.

Nyní přišly na řadu otázky o závislosti. 137 respondentů souhlasí a 16 spíše souhlasí s výrokem, že je možné být na sociálních sítích závislí. Pouze 3 nesouhlasí a 1 spíše nesouhlasí s tímto výrokem. 2 respondenti odpověděli odpovědí nevím.

Bez přístupu na internet jsem nervózní – s tímto výrokem souhlasí jen 3 respondenti, 25 respondentů spíše souhlasí a většina, 52 spíše nesouhlasí a 57 respondentů s tímto výrokem nesouhlasí.

Několikrát za hodinu kontroloju telefon, abych o nic nepřišel – s tímto výrokem souhlasí 16 respondentů, 39 spíše souhlasí. S tímto výrokem nesouhlasí 34 respondentů a 64 respondentů spíše nesouhlasí.

Zanedbávám kvůli sociálním sítím někdy povinnosti – 15 studentů souhlasí s tímto tvrzením a 33 spíše souhlasí. 48 studentů s tímto výrokem nesouhlasí a 48 spíše nesouhlasí.

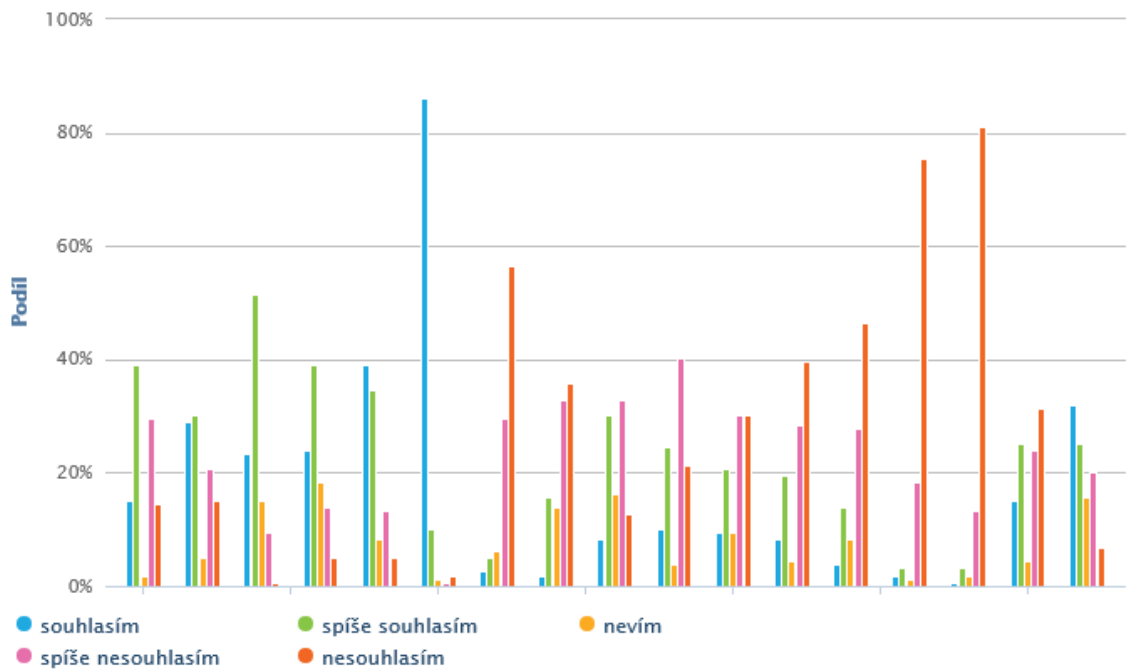
Zkontrolovat sociální sítě, je moje myšlenka po probuzení – 13 studentů odpovědělo souhlasím a 31 spíše souhlasím. Většina (108) ale odpověděla, že s tímto výrokem nesouhlasí.

Utíkáte k internetu od životních problémů – na tuto otázku odpovědělo 6 studentů souhlasím a 22 spíše souhlasím. Právě toto jeden z mnoha důvodů, kdy se lidé stávají na sociálních sítích závislí. 74 studentů s tímto výrokem nesouhlasí a 44 spíše nesouhlasí.

Lžete své rodině a přátelům o tom, jak dlouho jste online? Odpověď ano na tuto otázku je již důsledek možné závislosti. Už si toho všimne rodina nebo okolí. 3 studenti odpověděli souhlasím a 5 studentů spíše souhlasím. Většina studentů, 120 nesouhlasí a 29 spíše nesouhlasí, s tímto výrokem nesouhlasí.

Riskujete ztrátu vztahů či práce kvůli internetu – i toto tvrzení je důsledek možné závislosti- Pouze 1 student odpověděl, že souhlasí, 5 studentů spíše souhlasí. Opět většina studentů 129 nesouhlasí a 21 spíše nesouhlasí s tímto tvrzením.

Vyjádřete, prosím, míru souhlasu s následujícími tvrzeními

Graf 15: Vyjádřete míru souhlasu s následujícími tvrzeními.

	souhlasím	spíše souhlasím	nevím	spíše nesouhlasím	nesouhlasím
Na sociálních sítích ztrácím pojem o čase	24	62	3	47	23
Na sociálních sítích trávím víc času, než bych chtěl	46	48	8	33	24
Sociální sítě považuji za užitečné	37	82	24	15	1
Dokázal bych žít bez sociálních sítí	38	62	29	22	8
Sociální sítě mi pomáhají udržet kontakt s přáteli	62	55	13	21	8
Je možné být na sociálních sítích závislý	137	16	2	1	3

	● souhlasím	● spíše souhlasím	● nevím	● spíše nesouhlasím	● nesouhlasím
S přáteli dávám online komunikaci přednost před osobním setkáním	4	8	10	47	90
Bez přístupu na sociální sítě jsem nervózní	3	25	22	52	57
Sociální sítě považuji za zbytečnou ztrátu času	13	48	26	52	20
Několikrát za hodinu kontroluji telefon, abych o nic nepřišel	16	39	6	64	34
Zanedbávám kvůli sociálním sítím někdy povinnosti	15	33	15	48	48
Zkontrolovat sociální sítě je moje první myšlenka po probuzení	13	31	7	45	63
Utíkáte k internetu od životních problémů	6	22	13	44	74
Lžete své rodině a přátelům o tom, jak často a jak dlouho jste online	3	5	2	29	120
Riskujete ztrátu vztahů či práce kvůli internetu	1	5	3	21	129
Jsem online prakticky stále	24	40	7	38	50
Dokázal bych žít bez možnosti online komunikace na komunikačních kanálech	51	40	25	32	11

6.2 Shrnutí výsledků

V praktické části bakalářské práce jsme chtěli zjistit, jaké sociální sítě, k jakému účelu a jak často používají studenti UTB, oboru sociální pedagogiky. Také jsme se snažili odpovědět na otázku, zda u některých studentů nehrozí riziko závislosti na sociálních sítích.

Podle výsledků můžeme říct, že studenti napříč věkovými kategoriemi jsou aktivními uživateli sociálních sítí a komunikačních kanálů. Většina studentů užívá více sociálních sítí současně. Nejznámější a nejužívanější sítí je Facebook.

Z analýzy dat k **první výzkumné otázce, jaké a za jakým účelem používají studenti sociální pedagogiky sociální sítě**, vyplynulo, že nejpopulárnější sociální sítí je Facebook, který užívá 94,3% respondentů, na druhém místě je to Youtube, který užívá 87,3% respondentů. Sociální sítě nejčastěji využívají ke komunikaci (69,6%), k prohlížení příspěvků (67,1%), k zábavě (48,7%), dále k vyhledávání informací a také ze studijních důvodů. Respondenti běžně používají více sociálních sítí zároveň.

Druhá výzkumná otázka zjišťovala, kolik času na sociálních sítích studenti tráví. 38,6% tráví na sociálních sítích 2-3 hodiny denně, 16% dokonce 4 hodiny a více. 1 hodinu na sociálních sítích tráví 26,4% respondentů. Jen 9,4% je užívá kratší dobu než 30 minut.

Při odpovědi na otázku, jak často je navštěvují, odpovědělo 89,9% respondentů, tedy naprostá většina, že sociální sítě navštěvují několikrát za den, jednou denně pouze 6,3% studentů a 2-3 krát za týden pouze 1,9 % studentů.

Třetí výzkumná otázka zněla: do jaké míry se prolíná přátelství na sociální sítí Facebook se skutečným setkáváním se s přáteli - kolik z nich znají osobně. 46,5% respondentů odpovědělo, že se všemi lidmi z Facebooku se znají osobně. 42,1 % dotázaných se zná s většinou. Většina respondentů má mezi přáteli opravdu lidi, které znají osobně. Pouze 1 respondent uvedl, že se nezná s nikým.

Jelikož 85,5% studentů (56,6% nesouhlasilo a 28,9% spíše nesouhlasilo) nesouhlasilo s tvrzením, že s přáteli dává jí přednost online komunikaci před osobním setkáním, lze říct, že přátelství na sociálních sítích nenahrazuje skutečné setkávání s přáteli. Pouze 7,5% studentů dává přednost komunikaci online (2,5% souhlasili a 5% spíše souhlasilo). 6,2% respondentů se nemohlo rozhodnout a volilo odpověď nevím.

73,4% studentů (38,9% souhlasilo a 34,5% spíše souhlasilo) si ale myslí, že sociální sítě pomáhají udržet kontakt s přáteli.

Čtvrtá výzkumná otázka: na jakých komunikačních platformách, za jakým účelem a jak často na nich studenti komunikují. Co se týká jiných komunikačních kanálů, jako je sms, email, a chaty jako je Messenger, WhatsApp nebo Viber, tak všichni studenti je aktivně využívají. Nejčastěji volí sms, Messenger, email a WhatsApp a to především ze studijních důvodů se spolužáky, nejvíce však s přáteli a s rodinou, a to kvůli vzdálenosti a také z důvodu úspory času. 9% respondentů se chce vyhnout osobnímu kontaktu, a proto volí komunikaci online.

Pátá výzkumná otázka: zda si respondenti dokáží představit život bez sociálních sítí. Z odpovědí na otázku, zda by si dokázali představit život bez sociálních sítí, vyplývá, že 62,7% respondentů by si dokázalo život bez nich představit (23,8% souhlasilo a 38,9% spíše souhlasilo). Pouze 18,8% studentů si bez nich život nedokáže představit. A zbývajících 18,2% studentů odpovědělo nevim. Naproti tomu ale u položky, zda považují sociální síť za užitečnou, odpovědělo 74,7% studentů (23,2% souhlasí a 51,5% spíše souhlasí), že ano, pouze 10% studentů nepovažuje sociální síť za užitečnou. Většina studentů tedy považuje sociální síť za užitečnou, ale přibližně stejný počet se domnívá, že by bez nich dokázal žít.

Šestá výzkumná otázka zní: zda je u respondentů riziko závislosti na sociálních sítích. Dotazníkové šetření ukázalo, že 96,2% respondentů si ve spojitosti s užíváním sociálních sítí uvědomuje nebezpečí závislosti. Ale 2,5% nesouhlasí s výrokem, že je možné být na sociálních sítích závislý. 1,2% na tento výrok odpověděli nevim.

Z výzkumu vyplývá, že v tomto vzorku je několik respondentů, u kterých existuje riziko závislosti na sociálních sítích. Většina (89,9%) se přihlašuje několikrát za den a na sociálních sítích tráví nejčastěji 2 -3 hodiny denně. Navíc respondenti na sociálních sítích tráví víc času, než by chtěli. S tímto výrokem souhlasilo 59% studentů (28,9% souhlasilo a 30,1% spíše souhlasilo) a jen 35,7% studentů (15% nesouhlasilo a 20,7% spíše nesouhlasilo) s tímto výrokem nesouhlasí. 53,9% (15% souhlasí a 38,9% spíše souhlasí) souhlasí s výrokem, že na sociálních sítích ztrácí pojem o čase.

Ale to není jediný ukazatel. V položce číslo 18 jsme konstruovali otázky tak, aby se případná závislost dala odhalit.

Srovnali jsme odpovědi na 7 otázek.

3 respondenti odpověděli na šest otázek ze sedmi odpovědí „souhlasím“.

Další respondent odpověděl na 4 otázky „souhlasím“ a na další 3 „spíše souhlasím“. Pro přehlednost jsme vytvořili tabulku odpovědí.

Tabulka 2: Odpovědi na vybrané otázky týkající se závislosti.

Bez přístupu na sociální sítě jsem nervózní	SS	S	S	S	SS
Několikrát denně kontroluji telefon	S	S	S	S	S
Zanedbávám někdy povinnosti	S	S	S	S	S
Kontroluji soc. sítě hned po probuzení	S	S	S	S	S
Utíkáte od životních problémů	S	S	S	S	SS
Lžete svým blízkým o tom, jak dlouho jste online	N	S	SN	S	S
Riskujete ztrátu vztahů nebo práce	N	N	S	SS	SS

(S – souhlasím, SS – spíše souhlasím, SN – spíše nesouhlasím, N – nesouhlasím)

Co se týká věkového složení, jedná se o 3 ženy a 2 muže. 2 ženy ve věku 20 – 30 let, 1 žena ve věku 30 – 45 let. 1 muž je ve věku 20 – 30 a 1 muž ve věku 30 – 45 let.

V teoretické části jsme na základě odborných zdrojů vyjmenovali otázky odhalující závislost. Vyšší četnost souhlasných odpovědí může naznačovat značné riziko závislosti.

U těchto 5 studentů je tedy velká pravděpodobnost, že mohou být ohroženi závislostí na sociálních sítích.

6.3 Doporučení pro praxi

Z výzkumu je patrné, že většina studentů tráví na sociálních sítích více času, než by chtěla. Proto si myslíme, že pro znovunabytí kontroly nad využitím času, který máme k dispozici, by bylo přínosné zařadit do vzdělávání také **time management**. Time management učí, jak správně hospodařit s časem. Zároveň člověk získá přehled o tom, jak s časem nakládá. Time management se nevztahuje jen na pracovní oblast, ale lze jej využívat i v osobním životě.

Co se týká možné závislosti, doporučovali bychom **preventivní programy** pro všechny věkové kategorie. Pro děti zejména v rámci výuky, ale i v rámci volnočasových kroužků, popřípadě formou besed na školách.

Z výzkumu vyplynulo, že existují studenti, kteří si nemyslí, že je možné si na sociálních sítích vytvořit závislost, jiní jsou si tohoto rizika dobře vědomi a mají dokonce pocit, že nad časem stráveným na sociálních sítích pozbývají kontrolu. Na základě těchto zjištění lze zvažovat také **doporučení využívat více aplikace, které monitorují dobu strávenou v online prostředí**.

Podle našeho názoru je důležité, abychom k těmto doporučením vedli zejména děti a mládež.

ZÁVĚR

Sociální sítě zasahují do života téměř každého z nás. Staly se součástí našeho života. Cílem této práce bylo zjistit, jak studenti sociální pedagogiky využívají sociální sítě, kolik na nich tráví času a které komunikační platformy preferují.

Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že u našich respondentů je nejpopulárnější sítí Facebook a Youtube, téměř 90% respondentů vyhledává sociální sítě několikrát denně. Drtivá většina respondentů využívá několik sociálních sítí současně, a to v míře, která v některých případech může hraničit se závislostí. 96% respondentů si nebezpečí vzniku závislosti na sociálních sítích uvědomuje.

Z výše uvedených důvodů je potřeba se sociálním sítím a případným negativním dopadům věnovat už na základních školách. Děti by měly vědět, že sociální sítě a internet obecně by neměly sloužit jako prostředek k zahnání nudy. Je nutná i podpora rodiny, která by měla dbát na to, aby děti trávily svůj volný čas smysluplně.

Je nutné, abychom dokázali sociální sítě využívat ku prospěchu, ať už ke komunikaci nebo k vyhledávání nových informací. Nevyužívat sociální sítě jen ke krácení času, k zahnání nudy, místo toho, abychom svůj volný čas využívali smysluplně. Záleží na každém, jak svůj volný čas využije a do jaké míry si nechá sociální sítě zasahovat do života. V informační společnosti bychom s osvětou měli začít od nejútlejšího věku, aby i děti byly seznámeny s riziky využívání sociálních sítí.

Vzhledem k neustálému přibývání sociálních sítí a realizaci značné části našeho bytí v online světě nám sociální sítě budou pravděpodobně zasahovat do života ještě mnoho let, tedy je jim potřeba i v budoucnu věnovat náležitou pozornost.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BEDNÁŘ, Vojtěch. *Marketing na sociálních sítích: prosadte se na Facebooku a Twitteru*. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-3320-0.
2. BEDNAŘÍKOVÁ, Iveta. *Sociální komunikace: [texty k distančnímu a kombinovanému studiu]*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN 80-244-1357-4.
3. BLINKA, Lukáš. *Online závislosti: jednání jako droga? : online hry, sex a sociální sítě: diagnostika závislosti na internetu: prevence a léčba*. Praha: Grada, 2015. Psyché. ISBN 978-80-210-7975-5.
4. ČMEJRKOVÁ, Světlá, HOFFMANNOVÁ, Jana a Petr KADERKA, ed. *Jazyk a dialog: výběr z textů*. Praha: NLN, 2019. Sociolingvistická edice: jazyk, společnost, interakce. ISBN 978-80-7422-664-9.
5. DĚDIČEK, Dominik. *Facebook: jednoduše*. Brno: Computer Press, 2010. Naučte se za víkend. ISBN 978-80-251-3196-1.
6. ECKERTO VÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu: rádce zodpovědného rodiče*. Brno: Computer Press, 2013. ISBN 978-80-251-3804-5.
7. JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3679-2.
8. KOPECKÝ, Kamil. *Moderní trendy v e-komunikaci*. Olomouc: Hanex, 2007. ISBN 978-80-85783-78-0.

9. KOŽÍŠEK, Martin a Václav PÍSECKÝ. *Bezpečně n@ internetu: průvodce chováním ve světě online*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5595-3.
10. KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0643-9.
11. LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché. ISBN 80-247-1284-9.
12. PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*. Praha: Oeconomica, 2010. ISBN 978-80-245-1742-1.
13. REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. 2., nezměn. vyd. Voznice: Leda, 2012. ISBN 978-80-7335-296-7.
14. RYBKA, Michal a Ondřej MALÝ. *Jak komunikovat elektronicky*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-0208-8.
15. ŠEVČÍKOVÁ, Anna. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada, 2014. Psyché. ISBN 978-80-210-7527-6.
16. ŠKYŘÍK, Petr. *Nástroje a možnosti internetu*. Brno: Tribun EU, 2008. Knihovnicka.cz. ISBN 978-80-7399-423-5.
17. ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton, 2003. Psychologická setkávání. ISBN 80-7254-360-1.
18. VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-387-1.

19. ŽEMLIČKA, Martin. *E-mail, chat, sms: praktický průvodce elektronickou komunikací*. Praha: Computer Press, 2003. ISBN 80-7226-928-3.

INTERNETOVÉ ZDROJE

20. APOSTOLAKI, Pavla. Detoxikujte svou mysl: Buďte chvíli offline. *Mojezdravi.cz*, [online], 19. 2. 2018. Online na: <https://www.mojezdravi.cz/zdravy-zivotni-styl/detoxikujte-svou-mysl-budte-chvili-offline-3983.html>
21. DOČEKAL, Daniel. Devět let Twitteru: Vše začal památný první tweet z 21. března 2006. *Lupa.cz*, [online], 2015. Online na: <https://www.lupa.cz/clanky/devet-let-twitteru-pamatny-prvni-tweet-z-21-brezna-2006/>
22. FACEBOOK. Com. *Facebook* [online], 2019. Online na: <https://about.fb.com/company-info/>
23. iROZHLAS.cz. Instagram chce konkurovat YouTube, spouští vlastní IGTV pro videa trvající až hodinu. *iRozhlas.cz*, [online], 20. 6. 2018. Online na: https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/technologie/igtv-instagram-video-60-minut-socialni-sit_1806202322_haf
24. JAKNAINTERNET.cz. Závislost na internetu. *jaknainternet.cz*, [online], 2020. Online na: <https://www.jaknainternet.cz/page/1700/zavislost-na-internetu/>
25. JANDURA, Xaver. Snapchat: Mladými oblíbený, pro mnohé zábavný, ale zatraceně chaotický. *Smartmania.cz*, [online], 27. 6. 2016. Oline na: <https://smartmania.cz/snapchat-mladymi-oblibenypro-mnohe-zabavny-ale-zatracene-chaoticky/>
26. KASÍK, Pavel: :-) Microsoft pomohl vykopat první smajlík. *idnes.cz*, [online], 4. 11. 2006. Online na: https://www.idnes.cz/technet/internet/microsoft-pomohl-vykopat-prvni-smajlik.A061103_170742_sw_internet_dno

27. KOPECKÝ, K. Úvod do netolismu. Internetový portál E-Bezpečí. Centrum PRVoK Pdf UP: Olomouc, [online], 2011. Online na: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/331-uvod-do-problematiky-netolismu>
28. PTÁČEK, Michal. Jak vznikl a následně uspěl Instagram, jehož hodnota se dnes odhaduje na 35 miliard dolarů. *CzechCrunch* [online], 2015. Online na: <https://www.czechcrunch.cz/2015/07/jak-vznikl-a-nasledne-uspel-instagram-jehoz-hodnota-se-dnes-odhaduje-na-35-miliard-dolaru/>
29. TUHÁČKOVÁ, Petra. Za deset let se stal YouTube druhou nejnavštěvovanější stránkou. *Česká televize*, [online], 2015, 1996-2019. Online na: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/1527110-za-deset-let-se-stal-youtube-druhou-nejnavstevovanejsi-strankou>
30. VACULÍK, Přemysl. Sociální sítě v Česku, využívá je 5, 7 milionu obyvatel. *dotekomanie.cz* [online], 2019, 21.2: 2019. Online na: <https://dotekomanie.cz/2019/02/socialni-site-v-cesku-vyuziva-je-57-milionu-obyvatel/>
31. VŠETEČKA, Roman, KASÍK, Pavel. Twitter zkouší dvojnásobný počet znaků. Uživatelé se bojí blábolení. *idnes.cz*, [online], 27. 9. 2017. Online na: https://www.idnes.cz/technet/internet/twitter-test-280-znaku.A170927_092723_sw_internet_vse

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: logo Facebook	19
Obrázek 2: časová osa Facebook	20
Obrázek 3: logo Instagram.....	20
Obrázek 4: logo LinkedIn	21
Obrázek 5: logo SnapChat	21
Obrázek 6: logo Twitter	22
Obrázek 7: logo YouTube.....	22
Obrázek 8: logo Viber.....	23
Obrázek 9: logo WhatsApp.....	23
Obrázek 10: pyramida potřeb	26

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Které sociální sítě využíváte nejčastěji.....	37
Tabulka 2: Odpovědi na vybrané otázky týkající se závislosti.....	52

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Čas vyplňování	33
Graf 2: Rozdělení podle pohlaví	33
Graf 3: Rozdělení podle věku	34
Graf 4: Jaké sociální sítě znáte?	35
Graf 5: Jaké sociální sítě aktivně využíváte?	36
Graf 6: Z jakého důvodu ji navštěvujete?	38
Graf 7: Kolik času na nich denně trávíte?	39
Graf 8: Jak často navštěvujete sociální síť, na kterou chodíte nejčastěji?	40
Graf 9: S kolika lidmi na Facebooku se znáte osobně?	41
Graf 10: Máte na Facebooku lidi, které jste nikdy neviděli?	42
Graf 11: Jaké komunikační platformy využíváte?	43
Graf 12: S kým komunikujete online?	44
Graf 13: Z jakých důvodů volíte online komunikaci	45
Graf 14: S kolika lidmi takto komunikujete?	46
Graf 15: Vyjádřete míru souhlasu s následujícími tvrzeními.	48

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

1. 1. Jste?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Muž
- Žena

2. Kolik je Vám let?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Méně než 20
- 20 - 30
- 30 - 45
- 45 - 60

3. Studujete obor sociální pedagogika, jakou formu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Prezenční
- Kombinovaná

4. Jaké znáte sociální sítě? (můžete zatrhnout více odpovědí)

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Facebook
- Instagram
- Twitter
- LinkedIn
- Snapchat
- YouTube
- Jiná...(vypište)

5. Které sociální sítě aktivně využíváte? (můžete zatrhnout víc odpovědí)

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Facebook
- Instagram
- Twiter
- LinkedIn
- Snapchat
- Youtube
- Jiná...(vypište)
- Žádné nevyužívám aktivně

6. Kolik času na nich denně trávíte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Méně než 30 minut
- 30 minut
- 1 hodinu
- 2 - 3 hodiny
- 4 hodiny a více

7. Kterou sociální síť využíváte nejčastěji?

Nápověda k otázce: *Vypište*

8. Z jakého důvodu ji nejčastěji navštěvujete? (můžete zatrhnout víc odpovědí)

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Komunikace s přáteli
- Zábava
- Prohlížení příspěvků
- Sdílení zážitků, fotek
- Seznámení s novými lidmi
- Vyhledávání informací
- Pracovní důvody
- Studijní důvody
- Sledování známých lidí
- Jiná...(vypište)

9. Jak často navštěvujete sociální síť, na kterou chodíte nejčastěji?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Několikrát denně
- Jednou denně
- 2-3 krát za týden
- 2-3 krát za měsíc
- Méně

10. Používáte Facebook?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano
- Ne

11. Pokud ano, s kolika lidmi se znáte osobně?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Se všemi
- S většinou
- S polovinou
- Méně než s polovinou
- S nikým
- Nemám profil na Facebooku

12. Máte mezi přáteli na Facebooku i lidi, které jste nikdy neviděli?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano, většinu jsem nikdy neviděl
- Ano, polovinu jsem nikdy neviděl
- Ne, znám většinu
- Ne znám všechny
- Nemám profil na Facebooku

13. Využíváte mimo sociální sítě i jiné komunikační platformy (sms, email, Messenger, WhatsApp...)?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano
- Ne

14. Jaké využíváte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- SMS
- Email
- Messenger
- Whats App
- Viber
- Jiná...(vypište)

15. S kým komunikujete online?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- S rodinou
- S přáteli
- Se spolužáky
- S kolegy
- Jiná...(vypište)

16. Z jakých důvodů nejčastěji volíte online komunikaci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Studijní důvody
- Pracovní důvody
- Úspora času

17. S kolika lidmi pravidelně komunikujete online?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 0 - 5
- 6 - 10
- 11 - 20
- 21 - 30
- Více

18. Vyjádřete, prosím, míru souhlasu s následujícími tvrzeními

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku*

	souhlasím	spíše souhlasím	nevím	spíše nesouhlasím	nesouhlasím
Na sociálních sítích ztrácím pojem o čase	☐	☐	☐	☐	☐
Na sociálních sítích trávím víc času, než bych chtěl	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální sítě považuji za užitečné	☐	☐	☐	☐	☐
Dokázal bych žít bez sociálních sítí	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální sítě mi pomáhají udržet kontakt s přáteli	☐	☐	☐	☐	☐
Je možné být na sociálních sítích závislý	☐	☐	☐	☐	☐
S přáteli dávám online komunikaci přednost před osobním setkáním	☐	☐	☐	☐	☐
Bez přístupu na sociální sítě jsem nervózní	☐	☐	☐	☐	☐
Sociální sítě považuji za zbytečnou ztrátu času	☐	☐	☐	☐	☐
Několikrát za hodinu kontroluji telefon, abych o nic nepřišel	☐	☐	☐	☐	☐
Zanedbávám kvůli sociálním sítím někdy povinnosti	☐	☐	☐	☐	☐
Zkontrolovat sociální sítě je moje první myšlenka po probuzení	☐	☐	☐	☐	☐
Utíkáte k internetu od životních problémů	☐	☐	☐	☐	☐
Lžete své rodině a přátelům o tom, jak často a jak dlouho jste online	☐	☐	☐	☐	☐
Riskujete ztrátu vztahů či práce kvůli internetu	☐	☐	☐	☐	☐
Jsem online prakticky stále	☐	☐	☐	☐	☐
Dokázal bych žít bez možnosti online komunikace na komunikačních kanálech (WhatsApp, Viber, Messenger)	☐	☐	☐	☐	☐